

Svenska Föreningen för Historiska Värdepapper

JUBILEUMSAUKTION # 80

på Jernkontoret i Stockholm 30 november 2019

SFHV 40 år

IVAR KREUGER

– en komplicerad finanshistoria

. . . 1916 var aktiekapitalet i Kreuger & Toll bara 3 miljoner kronor. Året därpå fördubblades det. Sedan, d v s under åren 1918-1921, drog K & T in 22 miljoner kronor nominellt i nytt aktiekapital, nu till överkurser mellan 240 och 300 procent – totalt 58,2 miljoner kronor. 1926 var det dags igen. Under åren 1926-1928 nyemitterade K & T nominellt 38 miljoner kronor till överkurser mellan 408 och 525 procent, varigenom koncernen tillfördes 181,6 miljoner kronor i nytt riskvilligt kapital. Ivar Kreuger hade lärt sig att dra slipstenen . . .

. . . I maj 1928 lanserade Ivar Kreuger ett nytt, finansiellt instrument: **”the participating debenture”**, en sorts aktie med garanterad, fast ränta. Dessa debentures gav Ivar Kreuger betydligt mer kapital än aktierna . . .

Boken är i storformat 280 x 360 mm, med hård pärm och skyddsomslag. Det finns även en numrerad specialupplaga försedd med två av Kreugers aktiebrev i original. Rekommenderat pris ute i handeln är 490:-. Boken är lämplig som företagspresent till kunder eller affärsvänner, som julpresent eller som gåva till jubileet. Vid köp av större upplaga gäller samma pris som bokhandelns inköpspris.

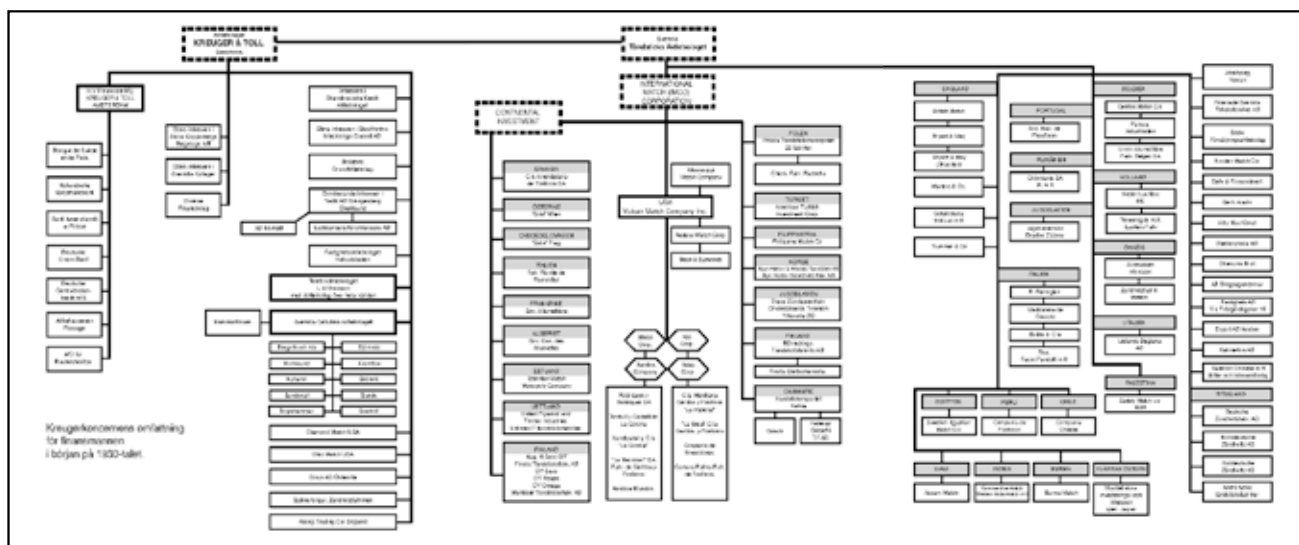

Läs om Kreugerkoncernens enorma omfattning och njut av alla vackra aktiebrev från hans bolag! Text Ronald Fagerfjäll.

Beställ boken till ditt företag.

Lämplig som företagspresent till kunder och affärsbekanta nu endast 250 kr+porto. Vid flera exemplar eller större upplaga och specialupplagan begär offert. *”Köp 25 ex för endast 4000:-”*

Kreugerkoncernens enorma omfattning i början på 1930-talet.

SVERIGES BOKHISTORISKA FÖRLAG

FRIDHEM SGATA 4, 633 58 ESKILSTUNA - TEL 016-13 48 84 - 070-629 09 58

E-post: bo.niklasson@eskilstunamagasinet.se

Nu firar vi 40 år!

När Svenska Föreningen för Historiska Värdepapper, som bildades den 10 juli 1979, i år fyller 40 år är det naturligt att göra höstnumret av föreningens periodiska tidskrift – Historiska Värdepapper – till ett påkostat jubileumsnummer som samtidigt fungerar som katalog för jubileumsauktionen i Stockholm den 30 november, föreningens åttionde värdepappersauktion. Styrelsen har i detta sammanhang haft ambitionen att avbilda så många av de auktionerade aktiebrev som möjligt i färg.

Det har samtidigt varit naturligt att blicka tillbaka på såväl aktiebolagens som aktiebrevens historia och lämna en kort redogörelse därom. Intimt sammanhängande med

denna historik är själva samlandet av historiska aktiebrev, dvs sådana som inte längre representerar ett ägande i legal bemärkelse utan vars värde ligger i själva dokumentet och dess bolagshistoriska innebörd.

Att även redogöra för den svenska börsen, dess historiska och nuvarande roll har också ställt sig naturligt liksom att göra en tillbakablick på sparandet av aktiebrev som ofta utgör små konstverk.

Utän sponsorer hade detta nummer av Historiska Värdepapper inte kunnat produceras. Ett stort tack till Er alla som sponsrar detta historiska tillfälle.

Hjärtligt tack!

*John Örtengren, fil dr
SFHV's ordförande*

We celebrate our first 40 years!

When **The Swedish Society of Historical Certificates** established on July 10, 1979, celebrates its 40th Year Anniversary, it is natural to make the autumn issue of its quarterly magazine *Historiska Värdepapper* a special Anniversary issue, which also serves as the catalogue for the 40th Year Anniversary auction in Stockholm on November 30, in fact the 80th auction of our society. The Board of our Society has the

ambition to depict many of these old shares in colour.

Moreover, it is natural in this connection to look back on the history of the companies as well as its shares, closely connected to the collection of old shares, i.e. such shares which no longer represent ownership in the legal sense but rather in the documents themselves and their historical meaning.

Without sponsors this issue of the magazine could not have been made. Many thanks to all of you who have sponsored this historical moment.

Thank you so much!

*John Örtengren, Ph.D.
Chairman of The Swedish Society of
Historical Certificates*

Historiska Värdepapper®

Nr 4 - Årgång 40 - oktober 2019

Svenska Föreningen för Historiska Värdepapper, SFHV, Box 16 246, 103 25 Stockholm. info@historiskavardepapper.com

Ordförande/ansvarig utgivare:
John Örtengren, arb. 08-35 41 46
john.ortengren@ortengren.eu

Sekreterare:
Amelie Hjelmstedt, 018-20 89 28
amelie.hjelmstedt@gmail.com

Suppleanter:
Hans-Göran Nilsson 08-20 58 90
Birger Strandberg, 08-611 01 10
Bengt Granath, 073-755 90 83

Redaktör:
Per-Göran Carlsson, 073-714 95 07
pgc21@hotmail.com

Auktionskommissarie:
Bo Niklasson, 016-13 48 84
070-629 09 58
bo.niklasson@eskilstunamagasinet.se

Produktion:
EskilstunaMagasinet, Eskilstuna
© Historiska Värdepapper 2019

Kassaförvaltare:
Marita Strandberg, 08-611 01 10
info@aktiesamlaren.se

Övriga ledamöter:
Johan Haage, 08-640 10 88
070-247 53 68
johan.haage@gmail.com

Som medlem har du rätt att delta i föreningens aktiviteter och får vårt medlemsblad. Årsavgiften 300 kr för fysiska personer och 2000 kronor för juridiska personer inbetalas på föreningens plusgiro 438 91 79-5 eller bankgiro 709-5110.
For members living outside Sweden fee for 2019 is SEK 300 (EUR 40, GBP 40 or USD 50). Please send cash or International Money Order.

Prolog

Bo Niklasson tänker tillbaka: Jag började att samla på gamla vackra tryck i början av 1970-talet, eftersom jag arbetade inom det grafiska yrket som sättare sedan 1952. Mitt samlarintresse fick mig att starta tidningen *Sammlaren* 1975 för att skriva om olika personer som samlade allt "mellan himmel och jord". Jag arbetade då tillsammans med en vän som var gift med Tage Renanders dotter. Tage hade uppmärksammat att samlandet av gamla aktiebrev var en stor sak i Tyskland. Jag tog då kontakt med Tage Renander och frågade honom om han kunde skriva något om gamla aktiebrev i min tidning *Sammlaren* som därmed fick en artikel "Aktier som stiger" i nr 4, 1978.

Några år tidigare hade jag fått

kontakt med Kurt Holm som också samlade gamla aktiebrev. Vi tävlade om ett aktiebrev i Vadstena Sockerbruk som låg ute till försäljning. Kurt var generös och lät mig köpa aktiebrevet eftersom jag har mina rötter i Motala/Vadstena. På den tiden hade jag på yrkets vägnar kontakt med Stig Nordvall på Aktiespararna. Mot bakgrund av samlarintresset i Tyskland och ett intresse i Helsingborg av att bilda en svensk samlarförening för gamla aktiebrev funderade vi på om det kunde gå att bilda en sådan förening i Sverige. Det föranledde Stig Nordvall och Henry Vinterman att bjuda in några som var intresserade av detta till ett möte på Sundsvallsbanken i Stockholm för att starta en sådan förening.

Välkommen till vårt jubileumsevent

29-30 nov. 2019 på Jernkontoret, Kungsträdgårdsg. 10, Stockholm

Program fredag 29 nov. 17.00-21.00

- 17.00 Invigning och vernissage, utställning av samlarobjekt. Visning av auktionsobjekt.
- 18.00 Fyra korta föredrag, ca 15-20 min. vardera.
- 20.00 Mingel, snittar och drycker.

Program lördag 30 nov. 10.00-16.00

- 10.00 Visning av auktionsobjekten, inlämning av förhandsbud.
- 11.00 Auktionen börjar.
- 12.30 Kaffe/dryck och Sandwich (ca 90 kronor).
- 13.30 Auktionen fortsätter.
- 16.00 Utlämning av inropade objekt.

Lördag 30 nov. 18.00-22.00 JUBILEUMSMIDDAG

Anmäl Dig till vår sekreterare som svarar på ev. frågor: Amelie Hjelmstedt
tel 070-735 24 10 eller e-post: amelie.hjelmstedt@gmail.com.

Svenska Föreningen för Historiska Värdepapper

Starten för 40 år sedan

Svenska Föreningen för Historiska Värdepapper, SFHV, bildades den 10 juli 1979 vid ett sammanträde i Sundsvallsbankens styrelserum på Regeringsgatan 42 i Stockholm. Sammankallande var bankens fonddirektör Henry Vinterman. Övriga närvarande vid detta historiska tillfälle var Kurt M. Holm, Ernst-Olov Melin, Per-Erik Ohlsson, Tage Renander, Bo Niklasson, förste antikvarien vid KMK Ernst Nathorst-Böös och Aktiespararnas chefredaktör Stig Nordvall, mötets sekreterare.

En interimsstyrelse bildades med Kurt M. Holm som ordförande, Henry Vinterman som vice ordförande, Stig Nordvall som sekreterare och redaktör för föreningens medlemstidning, Ernst-Olov Melin som klubbmästare och övriga deltagare som ledamöter. Det första föreningsmötet hölls 4 oktober samma år på Historiska museet där Ernst Nathorst-Böös förevisade en del av museets värdepapperssamlingar. Ett 20-tal medlemmar mötte upp. Genom den lilla auktion som hölls i anslutning till den efterföljande måltiden i museets cafeteria tillfördes föreningskassan sin första intäkt: 500 kronor.

Föreningens stadgar, som ursprungligen utarbetades av jur dr Nathorst-Böös, fick sitt nuvarande utseende 2018 efter varsamma revederingar 1989, 1993, 2001 och 2018. genom en modernisering 1989. Av stadgarna framgår att föreningens ändamål är att stödja och främja samlandet av historiska värdepapper, främst gamla aktiebrev och obligationer, och att vidga kunskaperna om värdepapperens och företagets historia.

Föreningens första stora auktion ägde rum den 22 mars 1980 i Historiska museets lokaler. Den var välbesökt med deltagare från såväl London (uppköpare från Stanley Gibbons) som Frankfurt. Totalt såldes vid detta tillfälle gamla värdepapper för 64.800 kr. Som ett exempel kan nämnas ett brev för

Carl XIII:s bro från 1818 (50 Rdr) för 3.400 kr.

Sedan dess har ytterligare 79 auktioner ägt rum – en vårauktion och en höstauktion varje år. Den största och mest välbesökta (ca 75 personer) var den som anordnades på Stockholms Fondbörs den 22 april 1989 med anledning av föreningens 10-årsjubileum. Då såldes 178 poster till ett totalt belopp av 320.000 kr (dvs 1.798 kr per post). Toppnumret

vid den auktionen var ett aktiebrev för Svenska Levantiska Compagniet på 1.500 daler Kmt från 1748; det gick för 37.000 kr. Vid samma tillfälle såldes ett av Carl XV under-tecknat aktiebrev för Åminne Bolag från 1859 på 500 Rdr Rmt för 23.000 kr.

Föreningens sextionde auktion av historiska värdepapper omfattade 178 poster som alla blev sålda. Totalsumman blev 535.390 kronor.

Högsta pris – 36.000 kronor per aktie – betingade följande tre aktier: Rostocks Helsobrunn AB 166 rdr 66 öre 1856; Höganäs Stenkols Werks förnyade actie 500 rdr 1847; och Elfvedahls Porphyrt Verk 20 rdr 1800.

Sex objekt såldes för minst 25.000 kronor, samt fjorton objekt för över 10.000 kronor. Genomsnittspriset per post (det stora flertalet en aktie) var 3.008 kronor.

Föreningen har hittills haft fem ordförande: Kurt M. Holm (1979–1982 och 1991–1994), Henry Vinterman (1982–1985), Håkan Gergils (1985–1989), Ragnar Boman (1989–1991) och John Örtengren (1994–).

Medlemsavgiften var från början 100 kr, från 2013 är den 300 kr för fysisk person och 2000 kr för juridisk person. Medlemsavgiften inkluderar tidningen Historiska Värdepapper, som utges med 4 nummer per år – vartannat nummer är samtidigt auktionskatalog, medan vartannat nummer redovisar auktionsresultaten tillsammans med artiklar om olika historiska värdepapper och deras emittenter. Studiebesök, föredrag och bytesaftnar ingår också i programverksamheten.

Fr o m 2019 finns föreningens arkiv i de svenska arkivens finrum, dvs Riksarkivet. 2019 har föreningen 40-års jubileum som firas hela året. "Boksläpp" av jubileumsbok och ny stor katalog över gamla aktiebrev med drygt 8000 bolag omnämnda och ett par tusen avbildade. Stor jubileumsauktion och gala middag på höstkanten. Där kommer också att finnas utställning av aktiebrev och lite vad som hänt under 40 år.

Stockholmsbörsen

– från dåtid till nutid

Flertalet av de gamla aktiebrev som vi samlar, dokumenterar och studerar har haft sin hemvist på Stockholmsbörsen. Det är därför på sin plats att blicka tillbaka på dess historia.

Stockholms Fondbörs öppnades formellt den 4 februari 1863, m a o för 155 år sedan. Aktiefärderna gjordes då upp av värdepappershandlare som var fysiskt närvarande på börsgolvet i börshuset vid Stortorget i Stockholm. I början omfattades handeln med aktier av en begränsad krets av kapitalägare. Folklig blev börshandeln på 1920-talet då Ivar Kreuger introducerade B-aktier och konvertibler (s k Participating Debentures). Såväl små som stora investerare strömmade till i förhoppning om att göra stora vinster. Men även katastrofala förluster förekom, främst p g a Kreuger-kraschen i början av 1930-talet.

Handelstekniken förbättrades successivt, inte minst genom användning av telefonen, möjliggjord av L M Ericsson. När aktiefond sparandet infördes i slutet av 1950-talet ökade det privata aktieägandet raskt, inte minst p g a att det kombinerades med skattefördelar att äga aktier. 1979 fick Stockholms Fondbörs formellt monopol på all börshandel i Sverige. På 1980-talet gjorde Allemansfonderna succé hos den svenska allmänheten och när premiepensionssystemet infördes år 2000, blev i princip hela svenska folket aktieägare – direkt eller indirekt.

En ny era inleddes 1984 när **Olof Stenhammar** introducerade aktieoptioner i Sverige. Optionsmäklarna (OM) blev

världens första privatägda, vinst-drivande elektroniska börssverksamhet. 1998 köpte OM upp den betydligt äldre och större Stockholms Fondbörs. De båda verksamheterna slogs samman i OM Stockholmsbörsen AB med OM AB som ägare.

2004 tog OM AB över Helsingforsbörsen och de tre baltiska börserna för att 2004 byta namn till OMX. 2005 förvärvades också Köpenhamnsbörsen. Kort därefter inleddes ett samarbete med börserna i Oslo och Reykjavik genom alliansen **Norex** som antog det gemensamma handelssystemet Saxess.

2008 såldes OMX till den amerikanska Nasdaq-börsen. Sedan den 1 juni 1990 är den svenska börshandeln helt elektronisk. Idag är ca 380 aktier listade på någon av OMX Nasdaqs 3 listor.*

*) 130 Stora bolag (Large Cap) med ett börsvärde över en miljard euro; 150 Medelstora bolag (Mid Cap) med ett börsvärde

mellan 150 miljoner och 1 miljard euro; samt 100 Mindre bolag (Small Cap) med ett börsvärde mindre än 150 miljoner euro. Dessutom äger Nasdaq OMX de båda handelsplatserna First North och First North Premier med sammanlagt ca 300 aktier.

Några aktiebrev för de svenska börsbolagen finns förstas inte längre. Den 1 januari 1971 trädde **Lagen om förenklad aktiehantering** i kraft. Den innebar att aktiebrev med kuponger ersattes av kuponglösa aktiebrev. Den 1 januari 1977 trädde en ny aktiebolagslag i kraft: **1975 års aktiebolagslag** som bl a stipulerar att aktier i s k avstämningsbolag inte får utfärdas aktiebrev.

Under årens lopp torde närmare 1.000 olika aktier ha varit föremål för handel på Stockholmsbörsen; de aktier som inte längre är noterade på Stockholmsbörsen har försvunnit genom likvidationer, fusioner och avnoteringar.

John Örtengren, fil dr

Aktiebrev, Obligationer, Charta Sigillata, Mynt, Sedlar, Frimärken

– *Gemensamma nämnare vitaliserar samlarmarknaden!*

Samlarföremål med "penningen" som gemensam nämnare syns och märks i nyhetsflora, media och sociala fora – globalt – som aldrig förr. Den digitala världens kommunikation har på några decennier omdanad uppmärksamheten kring dessa samlarområden, underlättat auktioner och handeln genom förstklassiga bilder och medverkat till en höjd kunskapsnivå om och kring dessa samlarobjekt. Intresset för dessa föremål är dock lika gammalt som föremålen själva, exempelvis myntens ursprung i Antiken och framåt, från den tiden de fyllde sin värdebaserade funktion i samhällets ekonomisering och finansiering, utvecklingen av innovationer, industriella satsningar, bankväsende, handel och transporter. När bäst-före-datomet var utgången fortsatte fascinationen men som historiska föremål, nostalgiska minnen och lika ofta attraktiva som konstföremål. Samlar- och handlartraditioner har hittills betraktat dessa föremålsområden i mångt och mycket som separata företeelser, men det synsättet finns anledning att revidera nu och se potentialen i samlarmarknadens möjligheter.

Penningens roll

Låt oss reflektera kring inledningens konstaterande, nämligen att de rubricerade föremålsgruppernas absoluta gemensamma nämnare är "penningen"! Vad innebär det och hur hänger det ihop? För att börja i den äldsta änden av det historiska spektrumet, utvecklades den antika världen genom strukturerad ledning, administration som underlättades av standardiserade värdemätare – metallmynt – som var bemyndigade, erhöill acceptans och kunde traderas, i sig men även för varor och tjänster. Den då kända grekiska världen samt det parallella kinesiska riket var ungefär samtida

med att lansera denna avgörande och fortfarande lika aktuella innovation – penningen, i varierande former, utseenden och metallegeringar. Med tiden nådde penningen status som värde-medium, värd att sparas, gömmas och försvaras. Baserade på ädelmetallinnehållens finvikt blev dessa "penningar" gångbara över tiden och i vitt skilda geografier. långt från utgivarens säte. Skattfynden exemplifierar myntens rörelser, genom handel, erövrings- och krigsföretag. Samlarmynten representerar idag den viktigaste hjälpvetenskapen för att datera sammanhang, händelser och fyndomständigheter. "Mynt=penning=värdenominal" är också de äldsta samlingsbara och med precision daterbara föremålen som håller ihop "den röda tråden" i denna betraktelse.

Med det "lilla myntet" som "storhet" ökade snabbt behovet av mängden mynt för allt större transaktioner. Skrivkonstens utveckling och småningom skrivningar på skrivbart material, skinn, pergament, papyrus, lera och olika tillverkningsformer av papper ledde till administrativa innovationer i form av auktoritära depositions kvitton och innehavsbevis som – i mån av acceptans - kunde traderas och därmed undvika svåra och farliga penningtransporter in natura. Penningmäklarnas och -växlarnas roller och status utvecklades. Så uppstod de primitiva formerna och prototyperna till senare tiders organiserade bankväsende.

Sigillens och stämplarnas tidevarv

Att auktorisera ett värde-penning-dokument och transaktion fordrade inblandade parter personliga eller representanters signum samt ofta en oberoende tredje parts intygande, motsvarigheten till kommissionärens och notaris

publicus roller. Sådana intygsinsatser utvecklades snabbt till lukrativa rörelser dels för de som kunde utöva funktionen, dels när staterna insåg inkomstkällans möjligheter. De som innehade ämbetet att med pennans kraft signera och sigillera/stämpla sådana intygshandlingar samt, från 1660-talet och framåt, förse dem med vitstämplade så kallade Charta Sigillata, som kvittens för "stämpelskatten", blev viktiga kuggar i alla nödvändiga sådan sammanhang. Sådana Charta Sigillata med tillhörande dokument, sigill och signaturer (ofta av bemärkta person) är idag ett trevligt komplementärt samlarområde.

När de regerande kraftbalanserna tillät utvecklades den moderna kartbilderna av världen med regioner, furstendömen, kejsardömen och kungariket. Var och en av dessa storheter tog sig rätten och för den delen ibland även friheten att utöva beskattningar för egen vinnings skull men också för drift och försvar av den domän som erbjöd dessa förmånliga inkomstkällor. Den eviga historien har ju också visat att behovet att balansera maktinnehavarens inkomster och utgifter - av alla möjliga orsaker, temporärt eller kroniskt – skapat behov av finansiella lösningar. Upplåningar, pantsättningar och alternativa förmåner utvecklade så den internationella aktörs- och handelsmarknaden för obligationer, statsskuldväxlar och liknande typer av traderbara terminsdokument. Till denna kategori hör även de sedan 1700-talet och framåt förekommande statliga lotterierna, lottsedlar, premieobligationer och liknande chans- och räntebärande saluförda intäktsgivande handlingar. Som samlarföremål är oinlösta obligationer sällan förekommande medan inlösta handlingar, stämplade makulerade eller hålperforerade eller utgångna såda-

na förekommer. Som tidsdokument är de av stort historiskt intresse och visar på epokenas olika behov och administrativa uppfinningsrikedom.

Sedlars betydelse

Som inledningsvis nämndes var metallmynten basen i den trovärdighet som makthavarna behövde manifesteras för att lyckas omvandla sina naturresurser och tillgångar till pekuniära fördelar och möjligheter. I takt med att sådana transaktioner och volymhandel ökade, parallellt med att de institutionella privata och statliga bankväsendena utvecklades, etablerades och expanderade, erbjöds möjligheterna för alla att "spara", dvs deponera penningar mot en viss ersättning över tiden i form av "ränta". Detta ställde tilltro till valutans varaktiga giltighet samt bankernas balanserade och kompetenta stabilitet eftersom de också var långivare. Föregångarna till sedlarna var så kallade sedelsubstitut, troligen först i Italien under senare medeltiden, i praktiken traderbara skuldväxlar och depositionskvitton som medgav vissa avanser för mäklarna och mellanhänderna som godtog sådana värdedokument. Sedlar i egentlig bemärkelse uppstod först i det kinesiska riket, daterbara till 800-900-talen e. Kr. Marco Polo berättar om sina upplevelser av dessa "flygande pengar". Samlingsbara blir dessa stora sedlar – tryckta i block på papper gjort av malen bark från mullbärsträdet – först från Mingperioden, 1380 e. Kr och framåt. I Europa blev den svenska Palmstruchska banken i Stockholm först under 1650-60-talen att få privilegium att etablera sig och utge valör-sedlar som skulle motsvara nominal insatt på räntebärande konto. I detta fall blev utlåningen (även av sedlar) större än den täckande inlåningen, varvid uppstod ett debacle som ledde till rekonstruktion och etableringen av världens första Riksbank 1668. Olika sedelprojekt följde i Sverige för att in på 1800-talet leda till etablering av sedelutgivande privatbanker (1830-1902) samt underhand en

ökad statlig sedelutgivning som därefter varit ett statligt monopol.

Säkert som posten

Det svenska Postverket etablerades 1636 och inledde då ett monopol på distribution av brevframsändelser. Parallellt fungerade även kurirpost. Tjänsterna betalades enligt tariffer och noteringar samt kvitanser för rekommenderade och expressbrev skrevs för hand, småningom med åtföljande stämplor. Sedan England 1840 utgav de första frimärkena såsom valörbenämnd kvittens för köpt tjänst, följde Sverige efter 1855 då de första frimärkena bar olika valörer av skilling banco. Mest bekant är i detta sammanhang den så kallade "gula tre-skillingen", känd i ett exemplar och numera ägt av Gustaf Douglas, känd industriman och den främste kände storsamlaren av klassisk svensk filateli. Dessa betalda kvittomärken – gummerade att kunna fästas på försändelsernas kuvert och paket, och makulerade i och med att en påslagen orts- och datumstämpel bekräftar att "värdetjänsten" påbörjats med avsikt att fullföljas, dvs levereras till mottagaren – är egentligen myntsubstitut=pennningar, så länge de är oanvända och har sitt nominalvärde, garanterade av utgivaren Postverket och giltiga så länge märket kan återanvändas för sin ursprungliga tjänstefunktion. I modern tid har så kallade valörlösa "rabattfrimärken" gjort giltighetstid och värdenominal friblivande och svarar från givna tid till annan för den applicerbara tjänstens aktuella tariffkurs i förhållande till försändelsen vikt och liknande reglerande förutsättningar. Från "växlmynskriser" i Italien och Frankrike under mitten av 1900-talet har just frimärkena accepterats och traderats som "penningar" motsvarande vad det klingande växelmyntet skulle tillåta.

Den "röda tråden" – mellan aktiebrev, obligationer, charta sigillata, mynt, sedlar, frimärken – är uppenbart det nominalvärde=penningsvärde som varje föremål funktionellt har haft vid varje specifik

tidpunkt av giltig användning. För varje situation har nyttjats det betalningsinstrument som transaktionens storlek påkallar som lämpligast, vardaglig såväl som av nationell dignitet. Associerade föremål, som utgör traderingskostnader för tjänster och hithörande betalbevis-kvittenser, blir då en del av en historisk kedja av händelser som byggt den mänskliga utvecklingen, format nationer och gränser i ett dynamiskt ständigt pågående samspel. Nutid blir dåtid blir historia, minne och nostalgi.

Samlandets filosofi och inspiration

Alltsedan myntväsendets uppkomst har metallmynten varit makthavarnas tidspeglar. De har framhållit sin image enligt tidens manér och med nödvändiga omskrifter ofta i förkortad form beskrivit sin legitimitet och rikets omfattning. Mynten har därför blivit historiens "dagbok" att minnas, tolkas och inspirera framtiden. Alla föremål i denna händelskedja associerade till värdenominaler och penning-substitut är en del av denna "levande dagbok". Samlarvärlden är idag ytterligt stimulerad av dessa samband. Några påtagliga bevis är de mer eller mindre kända "super-samlare" som likt mecenaterna från renässansperioden samlar dessa skatter som till omfånget ibland motsvarar museer och ibland till kvalitet och spektakulärt innehåll överträffar museivärlden. När så dessa samlare, genom livets omständigheter, beslutar sig för att återbörda till samlarvärlden vad de genom arv och eget samlande presterat, ibland forskat kring, ibland dokumenterat, ibland expo-

nerat på utställningar eller generöst deponerat för utställningar – tills annat sägs – uppstår och förstärks deras insatser.

I normalsamlarnas perspektiv är alla dessa samlarobjektsområden spännande. Man kan på alla möjliga sätt finna synergier och samband som kan illustreras med "en röd tråd via en rad föremål med associativa nämnare". Man kan rent av likna det vid ett tågset till vars drivande lok (huvudtemat) kopplas vagnar (associativa föremål) vars omfattning visar signifikansen, belyser sambanden till företeelsen och dess tidsepok från en rad perspektiv. Resultatet blir en historisk resa som utvecklas under samlandets gång! Tillåt mig exemplifiera:

- Aktiebrevens nominalvärde och obligationer kan illustreras med den tidens aktuella mynt och sedlar, uttryckta i dukater, riksdaler, daler kopparmynt, riksdaler specie, skilling banco, kronguld och silverkronor. Denna kombination ger en konkret känsla av hur kungen eller drottningen avporträtterades på mynten och utseendet på de betalningsmedel som man betalade för att erhålla aktiebrevet/obligationen.
- Många kvarlevande företagsgrupper har sitt ursprung i en oktroj eller privilegium som erhöles eller uppstod under 1700-talets första hälft när Hallordningar etablerades och näringslivsformerna utvecklades. Sådana förordningar och småtryck kan samlas och utgöra intressanta starthandlingar för det aktiebolag man är idag. Under årens

lopp har säkert många handlingar och brev etc undertecknats av myndigheter och påsatts ett Charta Sigillata som i sin tur har undertecknats av en eller flera historiskt kända ämbetsmän.

- De statliga lotterierna anordnades, skalden Bellman var ett tag engagerad, för att med lottsedelförsäljning samla in pengarna till statens kassor, mot ett vinstutbyte som kunde te sig lockande för allmänheten men som naturligtvis gav mindre utdelning totalt än gjorda insatser som inkasserats. Lottsedlarna var ju i små valörer som "vanligt folk" kunde mobilisera och betala. Sådana "den tidens växelmynt" – 1-, 2-, 5- och 10 ören i silver och lågvalörerna 1/2-, 1- och 2 öre SM i kopparmynt är charmiga komplement för att visa på sambanden.
- Modernare aktiebrev, från slutet av 1800-talet och in på 1900-talet, är inte sällan illustrerade med motiv som minner om bolagets verksamhet, hemvist, stad-, båt-, och tågvinjetter, huvudkontorsbyggnader, grundares profilbilder etc. Till sådana aktiebrev kan man tillägga fotografier med associerande motiv, brev och handlingar som berörda personer undertecknat, tryckta bolagsmonografier, verksamhetsmanualer och mycket annat. Personmedaljer (i guld, silver, koppar, brons) som rör uppfinnare, industriledare, bruksherrar, vetenskapsmän och industriella belöningsmedaljer från utställningar är prisvärda komplement som ger temat en tredimensionell prägel.
- Alla bolag som bedrivit verksamhet har ju lämnat filatelistiska spår efter sig. Kuvertomslag med frimärken, adressater, ibland med innehåll är källor som aldrig sinar av möjligheter. Fakturor, mottagningsordrar, checkar och betalningskvittensar är fragment av den industriella vardagen, berättande samlarföremål. Att den tidens lokala kontorskassa innehöll mynt och

frimärken gångbara för vardagens ändamål och tjänster är en vacker illustration av hur verkligheten kunde te sig.

- Att för sitt eget höga nöjes skull, i bostaden, på kontoret, eller som utlånad utställning komponera här exemplifierade kombinat av föremål höjer omedelbart attraktionen i dels de enskilda föremålen, men främst den vidare historia och ansträngning som en tema-exposé utgör resultatet av.
- Ägnar man sig åt aktiebrev eller obligationer med anknytning till utländska förbindelser, handel, allianser, etc vidgas möjligheterna i det oändliga. Varje liten pusselbit kan bli en egen berättelse, satt i och tolkad i sitt rätta sammanhang! Amatörforskare och populärhistoriker blir lätt lyriska av alla uppslag som finns och kan utvecklas!

Samlarnas mödor, ett bidrag till framtiden

Samlares storheter avslöjas ibland efteråt, exempelvis hur deras generositet – även i det fördolda – visat sig genom donationer till sina intressens museer och institutioner. Forskning, tryckeribidrag, utställningsbidrag, inköp av unika före-

mål som sedan doneras, ja listan av goda sådana gärningar kan göras lång. I Sverige, bland våra diskuterade samlarområden, kan exemplifieras storartade sådana donationer och insatser, inom numismatiken gjorda av Sven Svensson, Gunnar och Vera Ekström, Julius Hagan- der. I Danmark erinrar vi oss släk- ten Bruun, i Finland Antell. Tysk- land, USA, England, Kina, Japan, Norge, ja naturligtvis nästan alla länder och nationer av betydelse har och har haft sina främjare och gynnare. Denna fina och ädla tradi- tion visar sig ofta haft individer och eccentricer som haft en enastående förståelse och empati för denna sorts kulturarv, förstått att forma meningsfulla samlingar, men också att sådana samlingar är drivkraften för andra samlare och kommande generationers samlare och samling- ar. Detta är värt ha i åminnelse när vi pratar om förgängelse och "inlås-

ta samlingar". Utan dessa kultur- arvsinsatser, samlande, bevarande och utväxling – ett kretslopp i sig – skulle vardag som fest bli ganska trist och intetsägande. Aldrig att förglömma, vi är vad vi sprungit upp ifrån.

Marknadsföring och försäljning av stora samlingar idag är en mon- struös och komplex utmaning. Det fordrar en matchning, kalla det mäklande, mellan säljande föremål och tänkbara, kapabla intressenter och köpare. Samtidigt är sådana "kommersiella projekt" en stän- dig källa till inspiration. Gamla samlares provenienser vandrar vi- dare till nya entusiaster. De tryckta auktionskatalogerna tenderar bli egna referensverk värda att sparas, den mer spontant lagde samlar- en använder sig auktionssajternas digitala illustrerade presentation- er (som dock kanske inte beaktar forskarnas önskvärda arkivtidsdi-

mension). Nya perspektiv och de- taljer upptäcks, tolkas och förstås på nytt av kommande generationer. Så länge den upptäckarglädjen fro- das, odlas och främjas, så länge har vi en sund och växande samlarkår och vital marknadsplats.

I den andan vill Svenska Före- ningen för Historiska Värdepap- per verka, främja och vitalisera samlande, kunskapsutveckling och spridning av sådan information, därtill i stimulerande sällskap och miljöer som speglar våra samlarom- rådets historiska insatser, det som vi idag ser, står, beundrar och kan skörda frukterna av! Ett uttryck för denna ambition är det 40-årsjubi- leum som föreningen firar den 29- 30 november 2019 på Jernkontoret i Stockholm. Se gärna föreningens hemsida:

www.historiskavardepapper.se

Per-Göran Carlsson

DAGS FÖR KOMPETENSUTVECKLING!

Sedan 1888 har vi erbjudit utbildning för människor i karriären. Hos oss på FEI kan du hitta allt från grundläggande kurser till avancerade utbildningar som ger akademisk examen. Vårt utbud är brett; vi täcker hela det företagsekonomiska området och mer därtill:

- ▶ **Bokföring & Redovisning**
- ▶ **Ekonomistyrning**
- ▶ **Marknadsföring**
- ▶ **Fastigheter**
- ▶ **Ledarskap**
- ▶ **Juridik**

Mer information
och kursanmälan
på fei.se

FÖRETAGS
EKONOMISKA

INSTITUTET
1888

FEI.SE

▶ FEI.SE ▶ STOCKHOLM ▶ GÖTEBORG ▶ MALMÖ ▶ ALICANTE
▶ FEIFLEX ONLINE ▶ 010-410 59 00

Ett aktiebrev har mycket att berätta . . .

Varje svenskt aktiebrev presenterar på ett framträdande sätt *bolagsnamnet*. Om bolaget har bytt namn, vilket ibland har hänt, finns det ofta angivet genom påtryck eller påstämpling av det nya namnet.

Aktiens nominella värde och *antalet aktier* som brevet representerar anges alltid på aktiebrevet, liksom *aktieslaget*, om olika aktier förekommer: A- eller B-aktie, stam- eller preferensaktie, fri eller bunden aktie. Har aktiekapitalet stämplat ned skall dess reducerade nominella värde framgå av aktiebrevet.

Emissionsort och *-tidpunkt* finns alltid angivna på aktiebrevets framsida, liksom *aktiens ursprungliga innehavare*, om det inte är en s k innehavaraktie (numera inte tillåtet i Sverige).

Det emitterande bolagets *styrelseledamöter* framgår av deras namnteckningar på aktiebrevets framsida.

Sedan stämpelskatten infördes finns även ett stämpelskattekvitto som utvisar *datum för stämpelskattens betalning*.

Många aktiebrev har en *illustration*, vanligtvis bolagets anläggningar eller dess huvudprodukt.

Likaså framgår det vanligtvis *om bolaget likviderats*. Har aktiebrevet ersatts av ett nytt aktiebrev, t ex p g a split, eller har det utnyttjats vid nyemission finns normalt noteringar om detta, ofta med datum.

Vilka personer – fysiska eller juridiska – som har ägt aktiebrevet under dess livstid framgår av de *överlåtelse* som finns, vanligtvis på mantelbrevets insida. *Talongark med utdelningskuponger* följer normalt med aktiebrevet, ofta även *bolagsordningen*.

Det är således mycket information som ett enda historiskt aktiebrev kan ge sin ägare. Ta gärna fram Dina aktiebrev och titta efter om det inte finns en hel del som Du kan få veta om dem genom att studera dem lite noggrannare!

Ställa ut eller skapa konst i vårt boktryckeri?

Vill du ställa ut i Graphic art Gallery eller skapa konst i Det Gamla Tryckeriet? Här finns möjligheter att trycka från trägravyr, linoleum eller skapa något med alla de vackra trä- och blytyperna. Varför inte skriva en vacker dikt som du kan illustrera med ett trägravyr och sedan handkolorera i en liten exklusiv upplaga.

Välkomna!

Hör av dej till: bo.niklasson@eskilstunamagasinet.se

BLI VÄN MED OSS!

Hjälp oss att bevara våra grafiska kunskaper och dess maskiner. Tänk på vad den gamle franske konstförvanten *Pierre Simon Fournier* sa redan på 1700-talet:

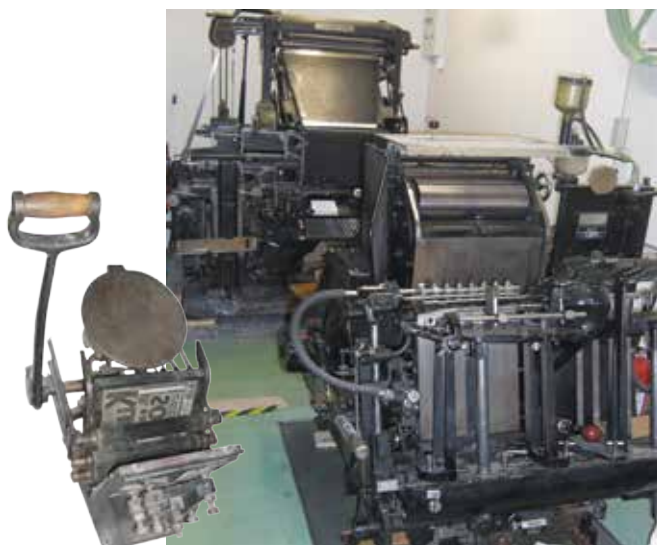
*"Efter det som är nödvändigt
för att uppehålla livet,
är inget viktigare än böckerna."*

Här kan vi visa hur man producerade trycksaker för över 100 år sedan. Ett historiskt grafiskt handarbete med lösa trä- och blytyper. Du kan här själv få prova på att sätta och trycka med de gamla metoderna. Varför inte skära i linoleum eller päronträ och skapa ett eget konstverk?

Du kan själv få skapa och trycka dina brevpapper, visitkort med mera på det gamla sättet som man gjorde redan på 1500-talet. Varför inte trycka personliga servetter med namn på dina gäster eller skapa en vacker inbjudan.

Vi tar gärna emot studiebesök av föreningar, skolklasser, studiegrupper med flera. Vi erbjuder sakkunnig demonstration av grafiska tekniker och hantverk inom sättning, tryckning med mera samt dess historia. Vi visar vid intresse även exempel på dagens digitala tryckning. Vid studiebesök kan vi även ordna med enkel förtäring. För studiegrupper tar vi ut en mindre avgift. Information, tider och bokningar kontakta Bo Niklasson 016-13 48 84.

Det här får du som medlem

Du får fri entré till våra temadagar. Varje år kommer vi att genomföra en rad olika föreläsningar studiebesök och möten. Vi kommer att arrangera familjedagar där du kan få sätta och trycka, tillverka papper, marmorera papper med mera. Du får också en liten årsgåva som vi tagit fram.

Hur blir jag medlem?

Hjälp oss att bevara det gamla grafiska hantverket och bli medlem NU! Medlemsavgiften är 150 kr för enskild medlem och 200 kr för familj. Sätt in avgiften på föreningens Bg 793-4474 och du är medlem i ett år!

Välkommen!

Vi är medlem i:

Det Gamla Tryckeriet, Fridhemsgatan 4, 633 58 Eskilstuna.
016-13 48 84. e-post: bo.niklasson@eskilstunamagasinet.se

Samlandet av historiska värdepapper

En fråga som många ställer sig är hur stort antalet samlare av historiska värdepapper är. Jag ställde därför frågan till *International Bond & Share Society* (IBSS) som meddelade mig att scripophily bloggaren Franky Leewerck, gjorde en enkät om detta varvid resultatet blev att det då fanns ca 30.000 samlare. Globalt har samlandet av historiska värdepapper ökat på senare år, varför en gissning så god som någon landar på ca 40.000 samlare worldwide idag.

Enligt IBSS' medlemsförteckning (som innehåller telefonnummer, post- och e-postadress till alla medlemmar i föreningen) har den idag 430 medlemmar (fysiska personer) i 40 olika länder. Medlemsavgiften är GBP 20 per år. IBSS hemsida nås på www.scripophily.org; den finns också som länk på vår egen hemsida.

I hur många länder finns det **samlarföreningar** på detta område? Antalet sådana länder uppgår troligen till 15, nämligen följande: Sverige, Norge, Finland, Holland, Belgien, Frankrike, Tyskland, Schweiz, Spanien, Portugal, Storbritannien, Polen, Tjeckien, USA och Kanada. Möjligtvis finns det samlarföreningar för historiska värdepapper också i Turkiet, Brasilien, Mexico och Kina. Värt att

notera är att det i vissa länder finns mer än en samlarförening, exempelvis Belgien, Frankrike, Tyskland och USA.

Auktioner av historiska värdepapper anordnas fortlöpande av samlarföreningarna i Sverige, Norge, Finland, Holland, Belgien, Schweiz och Storbritannien. Därutöver finns auktionsfirmor som regelbundet anordnar värdepappersauktioner i följande länder: Belgien (Boone), Tyskland (HWPH, HSK, FHW, Gutowski, DWA, RaabKuerle, AWS samt Scriposale), Storbritannien (Spink, London Coins), Österrike. Italien, USA (Archives International Auctions, Spink US, Scott Winslow, Holabird Americana), Mexico, Australien samt Kina (Yanming, AIA Hong Kong, Spink Hong Kong). *Sammanlagt* ordnar ca 40 föreningar eller/och auktionsfirmor värdepappersauktioner i 20 länder. Dessutom anordnar IBSS samlaravdelningar för värdepappersauktioner i 9 olika länder. Dessutom anordnar IBSS sedan sin början 'mail bid auctions', vars aktuella katalog finns att hämta på föreningens hemsida: www.scripophily.org.

Inte att förglömma är att auktionsfirmor med annan inriktning, t ex antikviteter, mynt, frimärken m m emellanåt inkluderar historiska värdepapper i sina auktioner.

Som exempel kan nämnas Kaplan Auctions i Sydafrika.

Många samlarföreningar har en egen hemsida. För den som vill bötanisera bland dessa, avslutar jag den här artikeln med en sammanställning av sådana **hemsidor**:

Norge

www.aksjebrev.com; finns också som länk på SFHVs hemsida.

Belgien

www.scripophily.be;

Frankrike

www.actif.associatio.fr

Holland

www.vvof.nl

Tyskland

www.adhac-ev.de

Schweiz

www.scripophila-helvetica.com

Portugal

www.papeisdevalor.org

USA

www.scripophilyusa.org

Värdering av gamla aktiebrev är en sammanvägning av olika faktorer

Det är många faktorer som slutligen bestämmer marknadsvärdet på ett gammalt aktiebrev. Här nedan följer en genomgång av de viktigaste.

Ett mera utbrett samlande av gamla aktiebrev är ännu i Sverige en mycket ung hobby med drygt 40-talet år på nacken. Under dessa år har totalt mindre än tio handlare försett samlarna med material och oregelbundet publicerade prislister. Under samma tid har också ett drygt 80-tal auktioner ägt rum, de flesta under ledning av SFHV.

De marknadspriser som anges i bilaga till denna katalog är grundade på detta samlade historiska material och söker spegla den aktuella prissituationen.

1. Aktiens ålder

Det är uppenbart, att ju äldre aktien är, ju värdefullare kan den antas vara. Det är väsentligt att komma ihåg, att ett aktiebrev från Ahlingsåhs ManufacturWerk (Sveriges äldsta aktiebrev från 1728 i privat ägo) faktiskt är ett ekonomiskt dokument som idag är drygt 290 år gammalt och ett brev från Svenska Ostindiska Compagniet 235 år gammalt!

2. Antal

Antal kända exemplar antas också påverka brevvärdet. Flera av de äldre breven finns idag endast bevarade i ett eller ett fåtal exemplar, varav de flesta återfinns i museisamlingar där de kommer att stanna.

När endast få exemplar är kända är det ej möjligt att ange ett marknadsvärde. Säljaren och köparen har att komma överens från fall till fall.

3. Aktiebrevets utseende

Utsmyckningar med historiskt intressanta och vackra illustrationer kan ha stort inflytande på värdet.

4. Aktiebrevets kondition

Ju bättre kondition det enstaka aktiebrevet har – desto högre värde.

Då det gäller nyare aktiebrev från 1900-talet kan man lugnt säga, att ett defekt brev, med textförluster, fläckar eller mycket kraftiga veck, i stort sett saknar samlarvärde. Vid äldre objekt medför dessa problem oftast en kraftig prisnedsättning.

5. Samlarområde

Vissa områden, som exempelvis järnvägar, bilindustri, flygindustri, banker, hälsobrunnar, gruvor och rederier är eftersökta samlarområden och betingar därför ett högre pris än aktier från mindre attraktiva områden.

6. Välkända bolag

Gamla aktier från välkända eller intressanta bolag betalas alltid högre än andra, mindre kända bolag från samma tid.

7. Kända undertecknare

Under en period undertecknades alla aktiebrev egenhändigt av bolagets grundare/styrelseledamöter och detta kan göra att ett aktiebrev kan ha intressanta autografer, som t.ex. Jonas Alströmer, Baltzar von Platen, Gustaf Dalén, A.O. Wallenberg m.fl. I en senare period trycktes alla autografer på aktiebrevet utom en eller två, som fortfarande var egenhändiga namnteckningar.

Har man tur, kan just dessa autografer vara handskrivna av intressanta personer som till exempel Ivar Kreuger eller Marcus Wallenberg.

8. Utställd på känd person

Om ett aktiebrev är utställt på en känd person ökar dess värde, speciellt om denne egenhändigt undertecknat aktien vid transport av äganderätten.

Prisuppgifter i handeln

När det gäller aktier före 1850 har följande principer tillämpats vid prissättningen:

1. Finns endast ett exemplar av en aktie känt anges i stället för pris ordet "UNIK", då det är helt omöjligt att ange ett pris. Ofta är det fråga om ett objekt på ett museum, vilket gör att detta aldrig kommer ut i handeln.
2. Finns fler än ett, men mindre än tio exemplar kända anges i stället för pris "RAR" (raritet), då det även i detta fall ej är möjligt att ange ett pris på grund av alltför få transaktioner med aktiebrevet.
3. Finns tio eller fler exemplar kända anges det uppskattade marknadsvärdet.

När det gäller aktier efter 1850 anges marknadsvärdet av ett aktiebrev i ett mycket gott skick utan skador eller kraftiga veck.

Detta vackra brev från 1910 är i gravyrtryck på eget handgjort papper med vattenmärke "TELEFONBOLAGET"

Jubileumsauktion # 80 – auktionsregler

Jubileumsauktion # 80 hålles lördagen den 30 november kl. 11.00 på Kungsträdgårdsgatan 10, Stockholm, Visningen börjar kl. 10.00.

Auktionen arrangeras av Svenska Föreningen för Historiska Värdepapper (sluten, ideell) och omfattar endast medlemmars inlämnade objekt. Enbart medlemmar kan också bjuda på auktionen. Nya medlemmar välkomnas fortlöpande, såväl inför inlämning som auktion!

Inköpta objekt skall mot betalning, avhämtas omedelbart efter auktionens slut. Ej avhämtat material sändes mot postförskott, varvid porto tillkommer.

Ej närvarande medlemmars uppdrag för inrop eller postombud mottages av auktionskommisarie Bo Niklasson, Fridhemsg. 4, 633 58 Eskilstuna. E-post: bo.niklasson@eskilstunamagasinet.se. Anbudet måste vara inne senast måndag 20 november 2019.

Skriftliga uppdrag ställs till auktionskommisarierna och ska innehålla tydlig uppgift om lot nr samt ett bestämt högsta anbud, samt anbudsgivarens gängse kontakt- och postuppgifter och underskrift.

ANBUDSVILLKOR

• De i auktionsförteckningen utsatta priserna är minimipriser, varpå vid försålt, klubbade pris tillkommer 15 % kommission som bidrag till täckande

av SFHV:s självkostnader (hyra, tryck, porto, budget-buffert). Lägsta anbudshöjning är 25 kr.

• Inköpsuppdrag till auktionen utförs kostnadsfritt. I händelse av flera identiska bud skall förtur ges åt det först poststämplade.

• Skriftliga uppdrag ställs till auktionskommisarierna.

• Auktionsledningen avgör eventuella tvistefrågor i samband med budgivningen och äger dessutom rätt att slå samman, utesluta och ändra ordningsföljden mellan objekten i förhållande till katalogen, om så visar sig nödvändigt.

• Inropade objekt översändes snarast möjligt med tillägg av försäkrings- och portokostnader. Alla avgifter som måste erläggas i annat land, såsom tull, moms eller dylikt, skall i sin helhet betalas av köparen. Det åligger köparen att tillse att gällande tull- och valutabestämmelser efterföljs i samband med köpet och vi fråntager oss allt ansvar för eventuella överträdelser av dessa.

• Varje rättsfråga som kan uppstå på grund av denna auktion skall hänskjutas till Stockholms tingsrätt, vilken skall tillämpa svensk lagstiftning.

INLÄMNINGSVILLKOR

• Endast medlemmar i SFHV har rätt att till SFHV inlämna (alternativt posta på egen risk) och låta auktionera objekt enligt dessa villkor. På respektive

klubbade enskilda auktionspost uttager SFHV som bidrag till täckande av hyra, tryck och porto 10 % kommission av inlämnaren upp till 5000 kr och 5 % därutöver. Om ej annat överenskommits mellan SFHV och inlämnare kan efterförsäljning av osålda poster ske till auktionsvillkoren upp till 7 dagar efteråt. Reglering sker vid redovisning och utbetalning av nettot till respektive inlämnare, senast 6 veckor efter auktion. Utjämning till närmast helt krontal tillämpas.

• För osålda objekt uttager SFHV ett bidrag till täckning för självkostnader (hyra, tryck, porto) om 50 kr per post. Redovisning sker senast 6 veckor efter auktion. Inlämnare kan avhämta osålda poster eller få sig dessa tillsända mot SFHV:s självkostnad för rek och porto (avdrages från redovisat försäljningsnetto, alternativt regleras mot postförskott).

• Inlämnade auktionsobjekt förtecknas och beskrivs av SFHV som även åsätter marknadsanpassade minimipriser utgörande en orientering för presumtiva anbudsgivare. Objekten säljs i vid auktionstillfället befintligt skick som det åligger anbudsgivare att konstatera på anvisad visning före auktionen eller enligt överenskommelse. Klubbade och försålt objekt är definitivt om ej annat förbehålles eller överenskommits på förhand med auktionsledningen.

Branscher

BAD Bad, brunnar, hälsa
BA Bank/finans
BRU Bruk
BRY Bryggeri
BRÄ Bränsle
BY Bygg/anläggning
EL El, kraft, vatten
FA Fastigheter
FÖ Försäkring
GL Glas, porslin
GRU Gruvor
HA Handel
HO Hotell, restaurang, café
J Järnväg, spårväg
KE Kemi, läkemedel, tvätt
LA Lantbruk, avel, trädgård
LI Livsmedel, tobak
N Nöje, teater, sport
SJÖ Sjöfart, varv, hamn
SK Skola, undervisning
ST Sten-, kalk-, tegelbruk
TEL Telefon, telegram
TEX Textil, läder, skor
TRA Transport, fordon
TRY Tryckeri, tidning, förlag, papper
TRÄ Trävaru, skog, möbler
TÅ Tändstickor
V Verkstad, industri
Ö Övrigt
UTL Utländska

Kvalitetsklasser

- 0 (UNC) Ocirkulerad aktie utan vikning.
01 (EF) Obetydligt hanterad aktie utan vikning.
1+ (VF) Obetydligt sliten aktie, vikt men ej trasig/nött.
1 (F) Sliten aktie med vikningar/veck, pappersförlust (utanför ram).
1? (VG) Sliten aktie med vikningar/veck, pappersförlust. (innanför ram)
2 (G) Starkt sliten aktie med flera veck, eller/och pappersförlust.

Om inget annat anges är kvaliteten på aktien 0-01.

Förkortningar

Riss Liten reva i brevet
Mak Makulerad med hål eller stämpel
Kv Kvalitet
SAF Boken Svenska Aktiebrev före 1850.
GA Boken Katalog över Gamla Aktiebrev.
GA II Boken Katalog över Gamla Aktiebrev del II
BL Blankett. Ej emitterad aktie
Dek Dekorativ ram eller flerfärgad
Bild Någon form av bild eller motiv på aktien
Vkv. Varierande kvalitet

Storleken är ca A4 om inget annat anges.

OBS! Från och med auktion 78 tillämpas minimipriser samt reviderade auktionsvillkor!

Förklarande texter till vissa objekt på sid 43-45.

Lotnr	Beskrivning	Minipris	Klubbat pris	Köparnr
Bank, Finans				
1	Dalslands Bank AB, 100 kr, 1918, Mellerud, bild, VF	200		
2	Gotlands Bank AB, 250 kr, 1908, Visby, VF	200		
3	Göteborgs Bank AB, 125 kr, 1935, Göteborg, VF	100		
4	Götheborgs Disconto Werk, 300 Rdr B:co, 1803, Göteborg, 19x30 cm, VF	4.500		
5	Jordbrukarbanken AB, 100 kr, 1923, Stockholm, dek, hålmak., VF	200		
6	Jordbrukarbanken AB, 500 kr, 1923, Stockholm, dek, hålmak., VF	200		
7	Majornas Pantlåne AB, 500 Rdr, 1875, Göteborg, 22x28 cm, dek, VF	300		
8	Malmö Discont Werk, 1803, Malmö, 20x32 cm, VF	4.000		
9	Norrköpings Folkbank AB, 500 kr, 1917, Norrköping, 25x17 cm, VF	200		
10	Norrlandsbanken AB, 20 kr, 1914, Sala, 26x19 cm, VF	200		
11	Stockholms Handelsbank AB, 100 kr, 1916, Stockholm, 22x33 cm, dek, bild, VF	200		
12	Stockholms Handelsbank AB, 500 kr, 1917, Stockholm, 22x33 cm, hålmak., dek, bild, VF	200		
13	Stora Kopparbergs Läns och Bergslags Enskilde Bank, 1000 Rdr B:co, 1846, 26x42 cm, bild, VF	10.000		
14	”Stora Kopparbergs Läns och Bergslags Enskilde Bank, 666 Rdr 32 skilling 1836, 24x40 cm, bild, VF”	12.000		
15	Sundsvalls Enskilda Bank AB, 1000 kr, 1935, Sundsvall, bild, hålmak., VF	500		
16	Söderhamns Folkbank AB, 500 kr, 1908, Söderhamn, mak., VF	300		
17	Mälarebanken AB, 100 kr, 1922, Stockholm, bild, hålmak., VF	450		
18	Industrivärden AB, 100 kr, 1944, Stockholm, hålmak., VF	150		
19	Förvaltnings AB Grönlandet Södra, 100 kr, 1910, Stockholm, dek, undert. Ivar Kreuger o Paul Toll, VF	2.200		
20	Dalarnes Bank AB, 200 kr, 1904, Falun, bild, VF	250		
21	Skaraborgs Enskilda Bank hufvudlottbref, 1000 kr, 1917, Skövde, bild, VF	500		
22	Stockholms Enskilda Bank AB, 100 kr, 1946, Stockholm, dek, bild, VF	300		
23	Göteborgs Folkbank AB, 500 kr, 1894, Göteborg, dek, VF	300		
24	Värdeförvaltning AB, 1000 kr, 1918, Göteborg, VF	50		
25	Skandinaviska Banken, 100 kr, 1967, Göteborg, VF	50		
26	Kreuger & Toll AB, 100 kr, 1928, Stockholm, bild, VF	100		
27	Rikets Ständers Banks Depositionskontor, 125 Rdr Rmt, 1867, Stockholm, VF	200		
28	Rikets Ständers Banks Depositionskontor, 4050 Rdr Rmt, 1867, Stockholm, VF	200		
Bad				
29	Bievatten AB, 100 kr, 1918, Katrineholm, 28x15 cm, bild, VF	300		

Objekt 19.

Objekt 23.

Objekt 27.

Objekt 29

No 669

Thi dagligen på Femtio Ares tid uti Göteborgs Discont-
rättning, jemlika Kongl. Majts under d. 13 Oöthn 1802 för
samma Werk utsläde Nådiga Stadgs och Reglemente, här innehaf
waren utskutes sig för *Discont-Actier*, hvardera af Femtio Riks-
daler ståde i Silfver; hvar utligt 3 1/2 i löpligbeträ Nådiga Stad-
gs, Innehafger i Mota af den följande trakt Samman löfwa
upplena med Femtio proCent eller Tjugofem Riksdaler i hvar-
je Actio, på sin för omdöme Örentio; Och försäkras Ägaran af
under äfwenberede Tid för dock i Silfver Innehaf Capital Årtigen 11
spåder den Undelning som af Discont-Worken behålla Revenuer dock
böljer hvilka härmed berygas. Göteborg 5/ Maj 1803.

Tekande Actier 20 i Rik 50 hvardera
Olik för Rik 500 Rikd.

På Göteborgs Discont-Contois vägnar,
Såsom äfwenberede Styfverida

R. Hammarberg
E. Sjöberg
H. Hammarberg

M. W. Rönner
N. M. H. H. H.
A. H. H.

Objekt 4.

No. 311. 1 Actie

Uti det Discont-Work med Banco-Spets, som jemlika Kongl.
Majts Nådiga Stadgs och Reglemente den 11 Februarii detta år,
lämnas här i Stadens på Femtio Ares tid genom Fond af Endeliga
Deltagare, att utsläde, här *Discont-Actier* i Silfver
Riksdaler uti Silfver, och deraf utsläde 10 procent med *Banco*
Riksdaler, under försäkring att
utsläde i stadens utsläde försäkring i Högvidens Stadgs, 7 Fond
af beständ Ägaran löfwa Årtigen, att hvarje 11 uppläde
den utsläde, som af utsläde utsläde utsläde utsläde utsläde
funder hvarje hvar; hvilka ad 11 1/2 Årtigen hvarmed bery-
gas. Månad den 11 Augusti 1803.

J. H. H. H. H. H. H. H. H.
H. H. H. H. H. H. H. H. H.

Objekt 8.

Thi dagligen uti
Stora Kopparbergas Läns
BANKBOLAGS
Enskilde Bank-Bolag

Den Högvidens Kopparbergas Läns Bank-Bolag, som den 11 Oöthn 1802 utsläde, hvar utligt 3 1/2 i löpligbeträ Nådiga Stadgs, Innehafger i Mota af den följande trakt Samman löfwa upplena med Femtio proCent eller Tjugofem Riksdaler i hvarje Actio, på sin för omdöme Örentio; Och försäkras Ägaran af under äfwenberede Tid för dock i Silfver Innehaf Capital Årtigen 11 spåder den Undelning som af Discont-Worken behålla Revenuer dock böljer hvilka härmed berygas. Göteborg 5/ Maj 1803.

På Bolagets vägnar

H. H. H. H. H. H. H. H. H.
H. H. H. H. H. H. H. H. H.

Objekt 14.

ACTIE-BREF FÖR DELTÄGARE UTI NYKÖPINGS BRICKS- OCH
FACTORI-BOLAG.

No. 311. 1 Actie

ETT TUSEN Banco

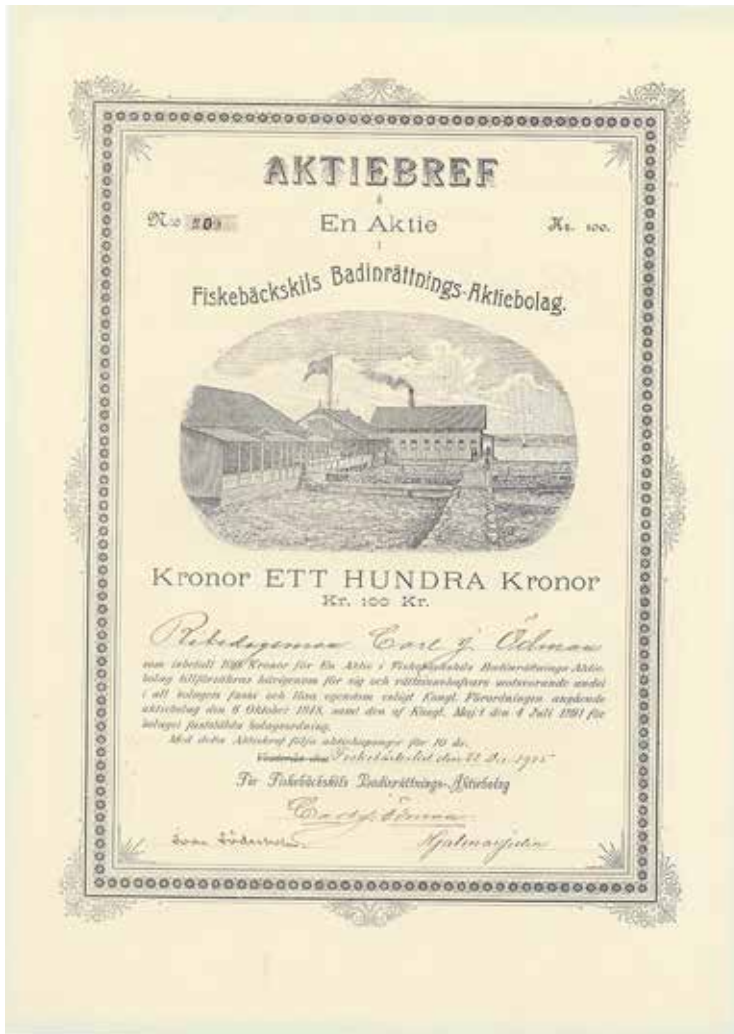
Thi dagligen uti
Stora Kopparbergas Läns
BANKBOLAGS
Enskilde Bank-Bolag

Den Högvidens Kopparbergas Läns Bank-Bolag, som den 11 Oöthn 1802 utsläde, hvar utligt 3 1/2 i löpligbeträ Nådiga Stadgs, Innehafger i Mota af den följande trakt Samman löfwa upplena med Femtio proCent eller Tjugofem Riksdaler i hvarje Actio, på sin för omdöme Örentio; Och försäkras Ägaran af under äfwenberede Tid för dock i Silfver Innehaf Capital Årtigen 11 spåder den Undelning som af Discont-Worken behålla Revenuer dock böljer hvilka härmed berygas. Göteborg 5/ Maj 1803.

På Bolagets vägnar

H. H. H. H. H. H. H. H. H.
H. H. H. H. H. H. H. H. H.

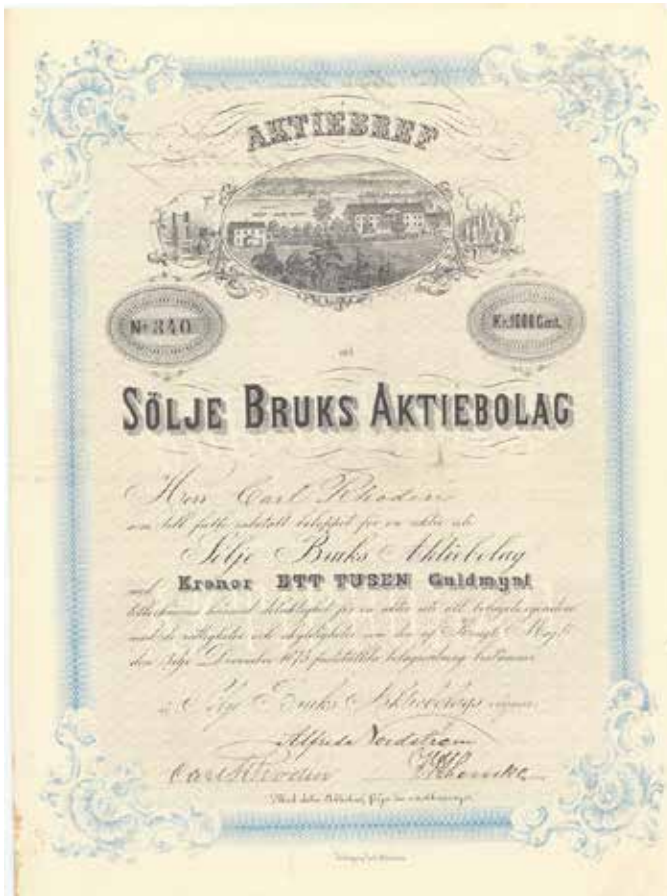
Objekt 51.

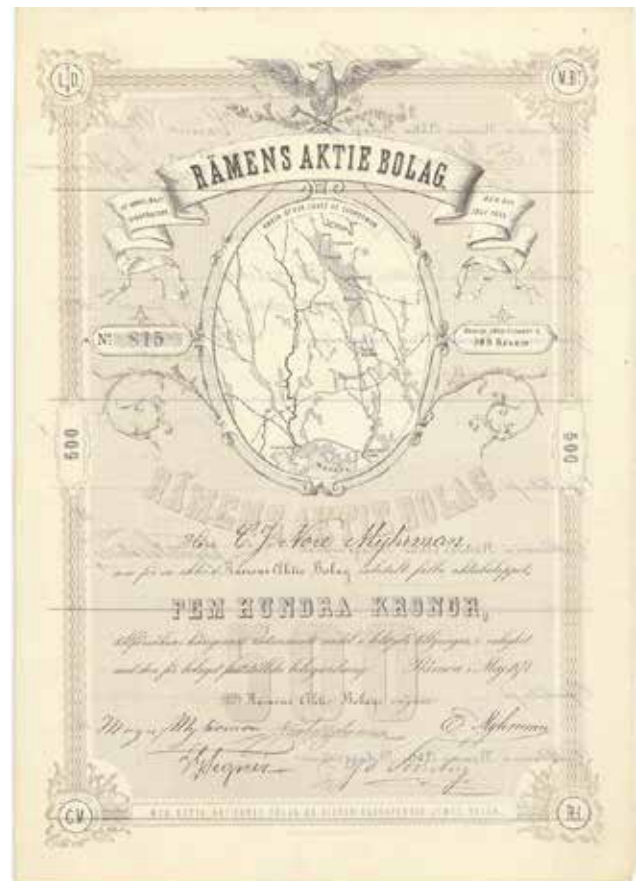
Objekt 48.

Objekt 50.

Objekt 52.

Objekt 53.

Lotnr	Beskrivning	Minipris	Klubbat pris	Köparnr
30	Djursätra Brunns- och Badinrättnings AB, 50 kr, 1883, Djursätra Wersås, 18x23 cm, VF	400		
31	Hellby Brunns- och Kallvattenkur AB, 100 kr, 1884, Eskilstuna, VF	1.400		
32	Hindås Sanatorium och Turisthotell AB, 1000 kr, 1906, Hindås, bild, VF	600		
33	Hjo Vattenkuranstalt AB, 1000 kr, 1877, Hjo, bild, VF	1.800		
34	Kallbadhus-AB Åhus, 20 kr, 1885, Åhus, VF	400		
35	Karlskrona Warmbadhus AB, 100 kr, 1903, Karlskrona, 26x21 cm, bild, VF	500		
36	Mössebergs Vattenkur Inrättnings AB, 50 kr, 1864, Mösseberg, bild, VF	1.600		
37	Porla Brunn, 500 kr, 1874, Stockholm, bild, VF	500		
38	Saltsjöbadens Badanstalt AB, 500 kr, 1913, Stockholm, VF	200		
39	Stockholms Badhus AB, 1000 kr, 1884, Stockholm, dek, VF	500		
40	Strömstads Nya Badanstalt AB, 200 kr, 1908, Strömstad, VF	400		
41	Södermalms Tvätt- och Badinrättning AB, 500 kr, 1920, Stockholm, VF	100		
42	Ystads Saltsjöbad, AB, 100 kr, 1898, Ystad, 29x17 cm, VF	600		
43	Skagerbrunns AB, 100 kr, 1894, Skagerbrunn Rudskoga, bild, VF	250		
44	Ryds Brunns- och Badhus AB, 100 kr, 1906, Ryd, VF	150		
45	Nya AB Ryds Brunn, 500 kr, 1924, Ryd, blankett, VF	100		
46	Trollhättans Badhus AB, 10 kr, 1892, Trollhättan, 20x26 cm, VF	400		
47	Kämpingebugdens Strandbad AB, 200 kr, 1907, Malmö, 27x18 cm, VF	500		
48	Fiskebäckskils Badinrättnings AB, 100 kr, 1905, Fiskebäckskil, 26x35 cm, bild, F	1.900		
Bruk				
49	Borgviks-AB, 500 kr, 1908, Borgvik, dek, bild, VF	800		
50	Holms och Graninge Bruks-Bolag, 5200 Rdr B:co, 1848, Stockholm, 22x36 cm, mak., VF	2.000		
51	Nyköpings Bruks- och Factori-Bolag, 1000 Rdr, 1840, Stockholm, bild, VF	4.000		
52	Sölje Bruks AB, 1000 Gmt, 1875, Stockholm, bild, VF	2.000		
53	Rämens AB, 500 kr, 1874, Råmen, 23x33 cm, bild, VF	1.200		
54	Uddeholms AB, 300 kr, 189?, Uddeholm, 33x25 cm, bild, VF	1.800		
Bryggeri				
55	B.G. Kronbergs Maltfabrik AB, 500 kr, 1915, Gävle, bild, VF	750		
Bränsle				
56	Kanarps Torfströfabrik AB, 100 kr, 1888, Jönköping, VF	300		
57	Mack AB, 100 kr, 1916, Stockholm, VF	300		
58	Martebo Myr AB, 100 kr, 1893, Stockholm, VF	400		

Objekt 31.

Objekt 33.

Objekt 36.

Objekt 49.

Objekt 55.

Lotnr	Beskrivning	Minipris	Klubbat pris	Köparnr
59	Kultorf AB Industria, 500 Rdr, 1871, Göteborg, VF	250		
60	Torf AB, 500 kr, 1912, Jönköping, bild, VF	150		
61	Wängs Kultorf AB, 100 Rdr, 1872, Stockholm, 25x32 cm, fläck, F	700		
62	Skogens Kol AB, 3000 kr, 1918, Gefle, bild, 22x34 cm, VF	450		
Bygg, anläggning				
63	Carl den XIII Bro, 50 Rdr, 1818, Gävle, 19x23 cm, VF	3.000		
El, kraft, vatten				
64	Elektriska AB ECK, 100 kr, 1918, Partille, bild, VF	50		
65	Lindmark & Wallins Filial AB, 100 kr, 1925, Stockholm, F	50		
66	Elektrisk Materiel AB, 100 kr, 1918, Stockholm, VF	50		
67	Elektriska Installationsfirman Star AB, 100 kr, 1950, Stockholm, VF	50		
68	Hvellingeortens Elektricitetsverk AB, 200 kr, 1967, Vellinge, hålmak., VF	50		
Fastigheter				
69	Ridhus af Sten, 1/72 del, 1824, Göteborg, 21x33 cm, bild, VF	9.000		
70	Rosenbad AB, 5000 kr, 1900, Stockholm, bild, VF	1.800		
Försäkring				
71	Återförsäkrings AB Widar, 200 Rdr, 1873, Stockholm, VF	400		
72	Brand och Lifförsäkrings AB Svea, 1000 kr, 1885, Gbg, 25x33 cm, bild, mak., EF	1.800		
73	Brand och Lifförsäkrings AB Svea, 300 kr, 1926, Gbg, 25x33 cm, bild, mak., VF	1.400		
Glas, porslin				
74	Helsingborgs Glasbruks AB, 500 kr, 1875, Helsingborg, bild, VF	500		
75	Gefle Porslinsfabriks AB, 100 kr, 1922, Gävle, dek, hål, VF	100		
Gruvor				
76	Bergsprängnings AB, 1000 Rdr, 1871, Stockholm, 21x35 cm, dek, VF	1.200		
77	Gellivara AB, 1800 kr, 1882, Stockholm, VF	900		
78	Industri AB Polcirkeln, 500 kr, 1899, Stockholm, bild, VF	250		
79	Klinkenberg's Grufve-Bolag, 1/120 del, 1839, Falun, 27x42 cm, VF	4.000		
80	Nasafjells AB, 50 kr, 1890, Piteå, 25x17 cm, bild, VF	500		
81	Norbergs Bergverks AB, 500 kr, 1908, Norberg, VF	200		
82	Osmundsbergs AB, 100 Rdr, 1869, Stockholm, VF	400		
83	Stråssa Grufve-Bolag, 4/1024 del, 1874, Ramsberg, 25x36 cm, bild, VF	1.800		
84	Bispbergs AB, 1000 guldmynt, 1876, Bispberg, bild, 27x37 cm, VF	1.200		

Objekt 61.

Objekt 70.

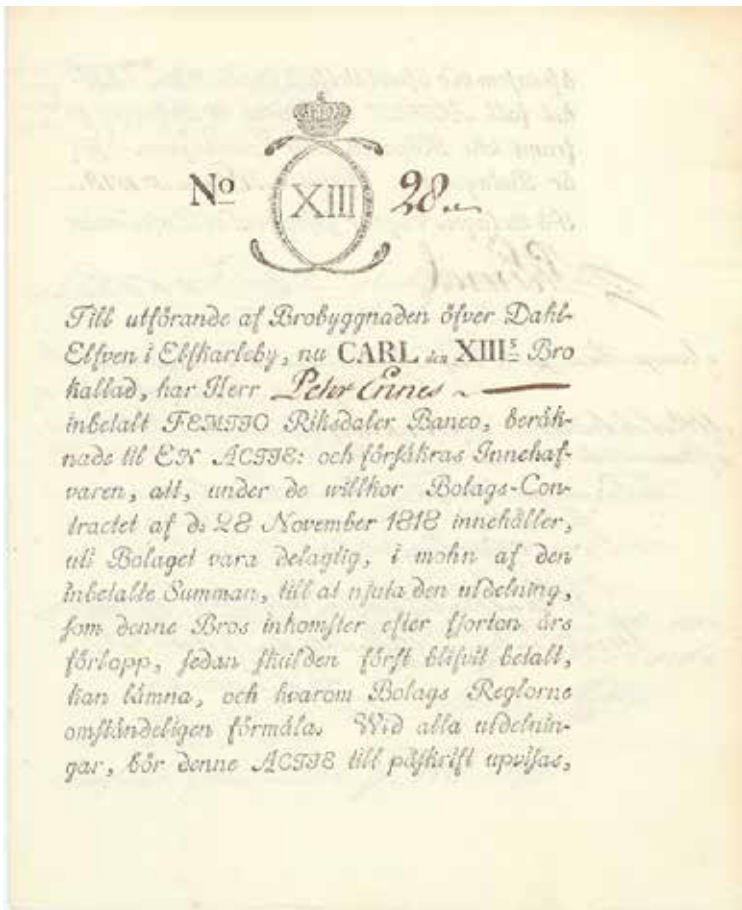
Objekt 76.

Objekt 83.

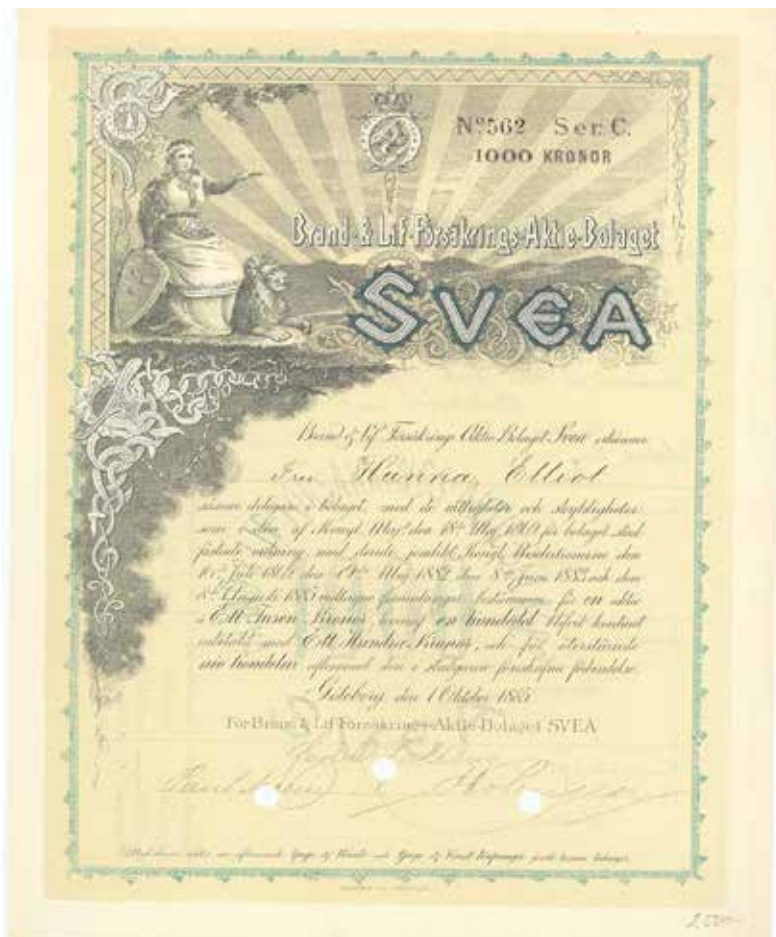
Objekt 84.

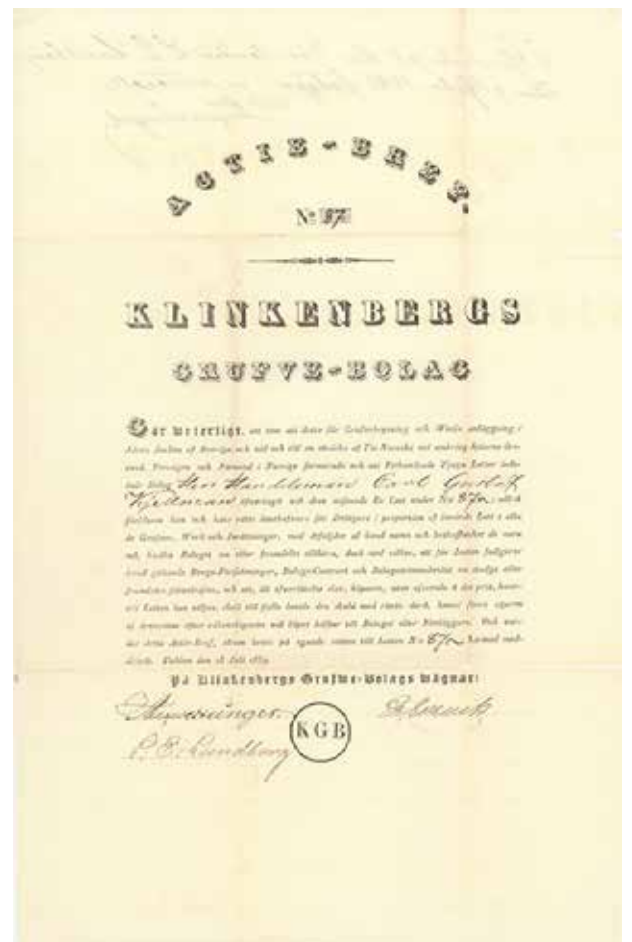
Objekt 63.

Objekt 69.

Objekt 72.

Objekt 79.

Lotnr	Beskrivning	Minipris	Klubbat pris	Köparnr
85	Norbergs Gruf AB, 1000 kr, 1918, Kärrgrufvan, dek, VF	300		
86	Klockfältets Grufve AB, 5000 kr, 1908, Uttersberg, dek, bild, VF	600		
Handel				
87	American Bazar AB, 5000 kr, 1917, Göteborg, 28x20 cm, VF	100		
88	Gefle Manufaktur AB, 1000 Rdr, 1849, Gävle, 28x40 cm, hålmak., VF	1.900		
89	Göteborgs Handelskompani AB, 1800 Rdr, 1872, Göteborg, 23x14 cm, dek, VF	300		
90	Josef Jonssons Skyltfabriks- och Handels AB, 100 kr, 1897, Sthlm, 29x15 cm, VF	200		
91	2 st P.Olsson & Co AB, 1000 kr, 1912, Helsingborg, bild, VF	400		
92	2 st P.Olsson & Co AB, 1000 kr, 1912, Helsingborg, bild, VF	400		
93	Landtmännens Kolonialvaru AB, 100 kr, 1917, Gävle, dek, bild, VF	100		
Hotell, restaurang, café				
94	Lyckornas Societets- och Restaurations AB, 125 kr, 1907, Lyckorna, VF	400		
95	Lidingöbro Vårdshus AB, 1000 kr, 1897, Stockholm, bild, VF	250		
Järnväg				
96	Falkenbergs Jernvägs AB, 1000 kr, 1902, Falkenberg, bild, VF	300		
97	Halmstad-Jönköpings Jernvägs AB, 90 kr, 1873, Halmstad, bild, F	300		
98	Kungl. Svenska AB för Jernv. m. Köping och Hult, 1876, London, 25x38 cm, VF	1.500		
99	Kroppa Jernvägs- och Sjö-Transp. AB, 1/100 del, 1855, Kroppa, 29x45 cm, bild, VF	6.000		
100	Malmö-Ystads Jernvägs AB, 100 kr, 1922, Ystad, bild, VF	400		
101	Mellersta Östergötlands Jernvägs AB, 10 000 kr, 1919, Linköp., 24x16 cm, bild, VF	400		
102	Norra Södermanlands Jernvägs AB, 1000 kr, 1894, Eskilstuna, bild, VF	900		
103	Norrköping-Söderköping-Vikbolandets Jernvägs AB, 100 kr, 1904, bild, VF	1.000		
104	Ruda-Älghults Jernvägs AB, 1000 kr, 1919, Oskarshamn, VF	500		
105	Skåne-Smålands Jernvägs AB, 100 kr, 1890, Stockholm, 23x36 cm, bild, VF	1.000		
106	Skövde-Axvalls Jernvägs AB, 100 kr, 1900, Skövde, bild, VF	400		
107	Stockholms Södra Spårvägs AB, 100 kr, 1901, Stockholm, VF	200		
108	Uddevalla-Lelångens Jernvägs AB, 200 kr, 1894, Uddevalla, bild, VF	300		
109	Uddevalla-Vänersborg-Herrljunga Jernvägs AB, 1000 kr, 1920, Vänersb., bild, VF	300		
110	Uddevalla-Wenersborg-Herrljunga Jernvägs AB, 100 Rdr, 1864, Vänersb., bild, VF	1.900		
111	Varberg-Borås Jernvägs AB, 1000 kr, 1877, Varberg, 22x36 cm, bild, VF	2.200		
112	Väderstad-Skeninge-Bränninge Jernvägs AB, 100 kr, 1912, Skeninge, bild, VF	600		
113	Ystad-Eslöfs Jernvägs AB, 100 kr, 1901, Ystad, bild, VF	200		
114	Östra Centralbanans Jernvägs AB, 100 kr, 1900, Linköping, bild, VF	200		
115	Landskrona-Eslöfs Jernvägs AB, 600 kr, 1860, Landskrona, 24x35 cm, bild, VF	900		

Objekt 98.

Objekt 105.

Objekt 110.

Objekt 111.

Objekt 115.

Objekt 88.

Objekt 99.

Objekt 165.

Objekt 172.

3.750 aktier

Kr 3.750.000:—

N:r 5.001 - 8.750

A K T I E B R E V

I

AKTIEBOLAGET BOLINDER-MUNKTELL

ESKILSTUNA

Aktiebolaget Volvo Göteborg

Eskilstuna den 15 augusti 1951

Almqvist

Suctapharson

Mr. Roush

E. Persson

H. Almqvist

Objekt 450. Troligtvis det mest unika aktiebrev på den här auktionen. Brevet är ett av två då AB Volvo köpte AB Bolinder Munktell 1951. Det andra brevet finns på Volvos huvudkontor i Göteborg. Se mer sid 42.

Lotnr	Beskrivning	Minipris	Klubbat pris	Köparnr
116	Skåne-Hallands Jernvägs AB, 1000 kr, 1882, Helsingborg, 24x40 cm, bild, VF	400		
117	Söderhamns Jernvägs AB, 500 Rdr, 1858, Söderhamn, bild, VF	200		
118	Lidköpings-Kållands Järnvägs AB, 100 kr, 1907, Lidköping, VF	300		
119	Malmö-Ystads Jernvägs AB, 1000 kr, 1873, Ystad, bild, VF	300		
120	Mellersta Södermanlands Järnvägs AB, 100 kr, ??, Malmköping, blankett, VF	100		
121	Mellersta Östergötlands Järnvägs AB, 10 000 kr, 1919, Linköp., 24x16 cm, bild, VF	300		
122	Nettraby-Alnaryd-Eringsboda Jernvägs AB, 50 kr, 1912, Nettraby, bild, VF	600		
123	Norra Södermanlands Jernvägs AB, 1000 kr, 1894, Eskilstuna, bild, VF	500		
124	Dal-Västra Värmlands Järnvägs AB, 50 kr, 1916, Göteborg, VF	200		
125	Dala-Helsinglands Jernvägs AB, 100 kr, 1898, Bollnäs, 27x17 cm, F	200		
126	Dalslands Järnvägs AB, 100 kr, 1925, Vänersborg, 24x33 cm, bild, VF	900		
127	Falkenbergs Jernvägs AB, 100 kr, 1893, Falkenberg, bild, VF	300		
128	Engelholm-Östra Ljungby Jernvägs AB, 100 kr, 1902, bild, VF	600		
129	Göteborg-Borås Jernvägs AB, 200 kr, 1900, Göteborg, bild, VF	400		
130	Hvetlanda Järnvägar AB, 50 kr, 1916, Vetlanda, VF	150		
131	Kalmar Läns Östra Jernvägs AB, 5000 kr, 1896, Kalmar, bild, VF	400		
132	Kristianstad-Hessleholms Järnvägs AB, 100 kr, 1906, Kristianstad, bild, VF	500		
133	Hälsingborg-Hässleholms Järnvägs AB, 2000 kr, 1915, Helsingb., 25x35 cm, bild, F	400		
134	Skåne-Smålands Jernvägs AB, 500 kr, 1890, 23x36 cm, bild, VF	750		
135	Trafik AB Stockholm-Södra Lidingön, 100 kr, 1917, Stockholm, blankett, EF	1.200		
136	Svenska Järnvägsverkstäderna AB, 50 kr, 1954, Linköping, bild, EF	500		
Kemi, läkemedel, tvätt				
137	A.P. Sjöbergs Fabriker AB, 1000 kr, 1913, Malmö, bild, VF	100		
138	Eneroth & Co AB, 2500 kr, 1920, Göteborg, dek, VF	100		
139	Rotebro Sprängämnesfabrik AB, 500 kr, 1885, Stockholm, bild, VF	800		
140	Stockholms Superfosfat-Fabriks-AB, 500 Rdr, 1873, Stockholm, mak., VF	300		
141	Svenska Grafit-AB, 5000 kr, 1888, Stockholm, 21x31 cm, dek, VF	300		
142	Svenska Impregnerings AB, 500 kr, 1889, Stockholm, dek, VF	300		
143	Kväfveindustri AB, 1000 kr, 1916, Göteborg, bild, VF	100		
144	Torsebro Krut- och Stubin Fabriks AB, 1000 kr, 1875, Kristianst., 27x36 cm, bild, VF	2.500		
145	Cellulosa AB, 200 kr, 1913, Harnäs, VF	100		
146	Nitroglycerin AB, 100 kr, 1915, Stockholm, dek, hålmak., VF	100		
Lantbruk, avel, trädgård				
147	Vesternorrlands läns Trädgårdsförening AB, 100 kr, 1884, Härnösand, VF	200		

Objekt 119.

Objekt 123.

Objekt 126.

Objekt 139.

Objekt 144.

Lotnr	Beskrivning	Minipris	Klubbat pris	Köparnr
Livsmedel,tobak				
148	Förenade Svenska Tobaksfabriker AB, 100 kr, 1912, Sthlm., 28x20 cm, dek, VF	500		
149	Melassförädlings AB, 1000 kr, 1896, Stockholm, dek, VF	100		
150	Wadstena Sockerbruks AB, 1000 Rdr, 1871, Vadstena, bild, VF	1.800		
151	Kimstad Qvarn och Fabriks AB, 500 kr, 1877, Norrköping, dek, VF	400		
Nöje, teater, sport				
152	Bönehuset i Skellefteå Stad, 50 kr, 1874, Skellefteå, VF	600		
153	Helsingborgs Teater AB, 100 kr, 1876, Helsingborg, 23x33 cm, bild, VF	2.000		
154	Hudiksvalls Teater AB, 50 kr, 1882, Hudiksvall, VF	400		
155	Kalmar Nya Theater AB, 300 Rdr, 1862, Kalmar, bild, VF	1.600		
156	Karlstads Theater AB, 50 kr, 1876, Karlstad, VF	800		
157	Kristianstads Teater AB, 100 kr, 1905, Kristianstad, VF	400		
158	Kungl. Dramatiska Teaterns AB, 1000 kr, 1908, Stockholm, bild, VF	700		
159	Kongl. Teaterns AB, 1000 kr, 1898, Stockholm, bild, VF	2.200		
160	Svensk Konstslöjd Utställning S. Giöbel AB, 500 kr, 1902, Stockholm, bild, VF	200		
161	Förenade Piano- & Orgelfabriker AB, 100 kr, 1918, Göteborg, dek, VF	50		
162	Svensk-Amerikanska Film-Kompaniet AB, 100 kr, 1910, Stockholm, bild, VF	1.200		
163	Svensk Filmindustri AB, 300 kr, 1965, Stockholm, dek, VF	200		
Sjöfart, varv, hamn				
164	Anchérs Rederi- och Handels AB, 500 kr, 1918, Stockholm, bild, VF	450		
165	Arboga Ångfartygs- och Rederi-Bolag, 1837, Arboga, 25x39 cm, blankett, bild, F	6.000		
166	B. Dieden & Co AB, 100 kr, 1918, Malmö, bild, VF	400		
167	Blekinge Ångbåts AB, 500 kr, 1917, Karlshamn, bild, VF	600		
168	Carlstads Hamn- och Kanal-Bolag, 200 RdrB:co, 1852 Karlstad, 25x39 cm, bild, VF	2.000		
169	Eskilstuna Nedre Kanal AB, 446 kr, 1898, Eskilstuna, 18x27 cm, bild, VF	200		
170	Essingens Ångslups AB, 50 kr, 1901, Stockholm, bild, VF	300		
171	Gripsholms-Mariefreds Ångfartygs AB, 50 kr, 1905, Mariefred, VF	200		
172	Götha-Kanal AB, 100 Rdr B:co, 1833, Stockholm, 26x42 cm, bild, F	7.000		
173	Götha-Kanal AB, 1000 Rdr B:co, 1833 (1888), Stockholm, 23x36 cm, bild, VF	600		
174	Hjo Hamnbyggnad, 50 Rdr B:co, 1855, Hjo, 22x36 cm, dek, bild, hålmak., VF	2.500		
175	Höganäs Hamnbyggnads AB, 100 kr, 1878, Höganäs, VF	1.500		
176	Luleå Ångbåts AB, 250 kr, 1876, Luleå, 23x33 cm, bild, VF	1.200		
177	Motala Express Ångare AB, 100 kr, 1895, Motala, dek, bild, VF	800		
178	Motala Rederi AB i Sundsvall, 500 kr, 1918, Sundsvall, dek, bild, VF	1.200		

Objekt 150.

Objekt 153.

Objekt 158.

Objekt 162.

Objekt 178.

Lotnr	Beskrivning	Minipris	Klubbat pris	Köparnr
179	Njurunda Nya Ångbåts AB, 50 kr, 1875, Njurunda, bild, VF 1.	200		
180	Oskarshamns Ångfartygs AB, 100 kr, 1891, Oskarshamn, bild, VF	600		
181	Rederi AB Adelsö, 50 kr, 1904, Adelsö, bild, VF	400		
182	Rederi AB Blanche, 100 kr, 1916, Stockholm, VF	100		
183	Rederi AB Motala Ström, 500 kr, 1905, Norrköping, VF	300		
184	Rederi AB Othalia, 500 kr, 1916, Råå, VF	300		
185	Rederi AB Svanevit, 500 kr, 1918, Ystad, bild, VF	500		
186	Rederi- och Handels AB Hafsörnen, 250 kr, 1917, Göteborg, bild, VF	400		
187	Skånska Rederi AB, 500 kr, 1919, Malmö, bild, VF	300		
188	Strengnäs Nya Rederi AB, 50 kr, 1891, Strängnäs, bild, VF	300		
189	Strömsholms Slussverk, 320 Rdr Specie, 1800, Stockholm, 24x37 cm, bild, VF	3.000		
190	Svenska AB Nobel Diesel, 1000 kr, 1919, Stockholm, bild, VF	500		
191	Svenska West Indiska Compagniet, 1000 Rdr specie, 1787 Sthlm, 23x37 cm, VF	14.000		
192	Södertelge Canals Slussverk, 500 Rdr, 1819, Södertälje, 20x31 cm, bild, VF	2.000		
193	Ångbåts AB Sommen, 250 kr, 1874, Sund, VF	600		
194	Ångbåtsbolaget för Trafik på Sveriges Östra Kust, 1/360 del, 1868, Norrköping, bild, VF	2.200		
195	Ångfartygs AB Drottningholm-Fittja, 100 kr, 1918, 27x20 cm, VF	200		
196	Rederi AB Patria, 400 kr, 1894, Stockholm, hålmak., F	200		
197	Ångfartygs AB Göta Kanal, 50 kr, 1949, Göteborg, VF	250		
198	Rederi AB Kullaberg, 500 kr, 1930, Höganäs, bild, VF	200		
199	Vaxholms Nya Ångfartygs AB, 100 kr, 1917, Vaxholm, bild, VF	400		
200	Nya Ångfartygs AB Strömma Kanal, 100 kr, 1972, 22x36 cm, bild, VF	100		
201	Hernösands Arbetare Skeppsbyggeri AB, 150 kr, 1876, Härnösand, 23x32 cm, bild, VF	1.000		
202	Varfs AB Dalaskär, 1000 kr, 1919, Bergkvara, bild, VF	250		
203	Bolaget för Ångbåtsfart mellan Stockholm och Västerås, 1/452 del, 1847, Stockholm, 27x43 cm, bild, VF	3.000		
204	Faxelfvens AB, 100 kr, 1878, Ramsele, bild, EF	1.200		
205	Rederi AB Portos AB, 500 kr, 1923, Helsingborg, bild, mak.	300		
206	Pråm AB Linnéa, 100 kr, 1917, Göteborg, bild, EF	200		
207	Rederi AB Avena, 4000 kr, 1874, Uddevalla, bild, VF	300		
208	Snäcke Kanal AB, 25 Rdr Rmt, 1874, Ånimskog, Åmål, bild, VF	1.200		
209	Söderhamns Werkstads- och Warfs AB, 500 kr, 1902, Söderhamn, VF	450		
210	Ångbåts AB Nya Flink, 250 kr, 1898, Söderhamn, bild, VF	250		

Objekt 185.

Objekt 192.

Objekt 194.

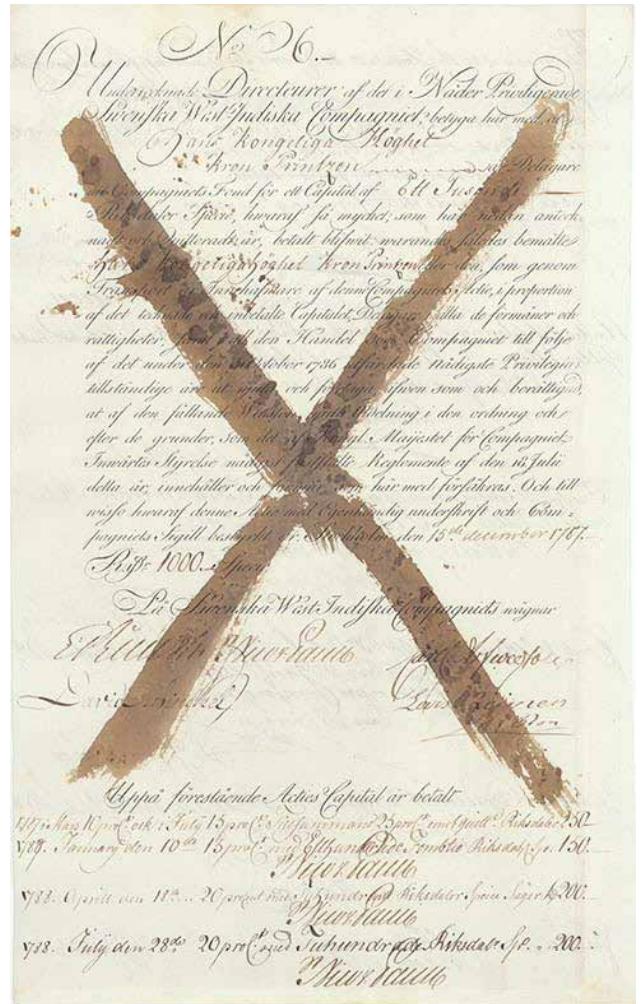
Objekt 204.

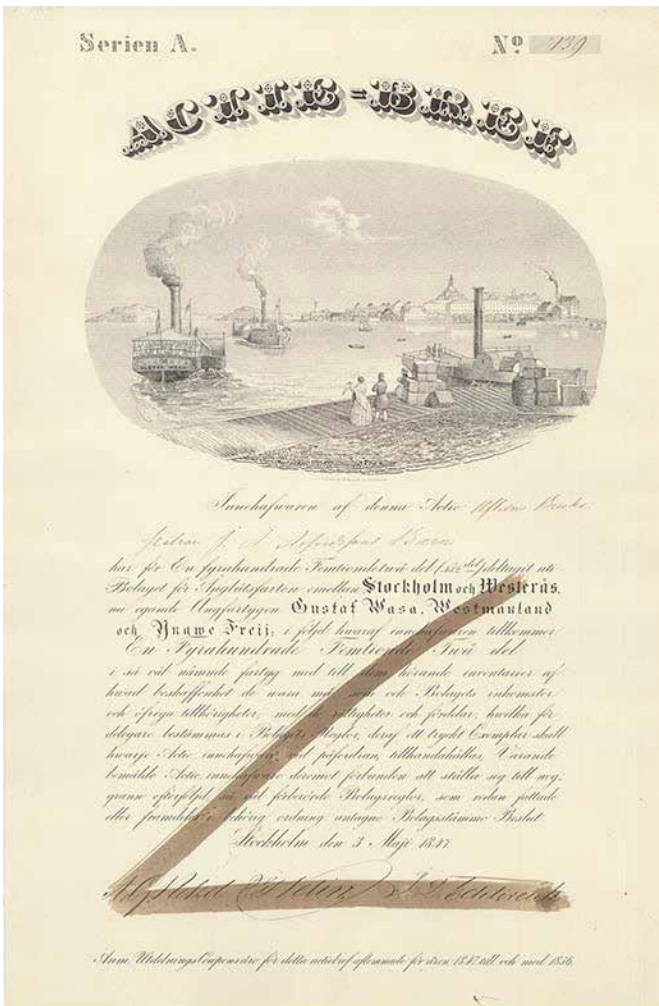
Objekt 207.

Objekt 189.

Objekt 191.

Objekt 203.

Objekt 265.

Lotnr	Beskrivning	Minipris	Klubbat pris	Köparnr
211	Rederi AB Sverige-Nordamerika, 100 kr, 1917, Göteborg, bild, VF	300		
212	Barkskeppet Stavanger, 500 kr, 1898, Malmö, bild, utst. L.P. Kockum, EF	1.200		
213	Gefle Warfs AB, 1000 Rdr Rmt, 1874, Gävle, dek, EF	1.200		
214	Malmö Förenade Stuveri AB, 100 kr, 1917, Malmö, 26x34 cm, bild, mak., VF	1.000		
215	Rederi AB Carlsten, 500 kr, 1917, Marstrand, bild, EF	500		
216	Rederi AB Fides, 1000 kr, 1899, Stockholm, bild, VF	500		
Sten, kalk, tegelbruk				
217	Klagstorps Kalkbrotts AB, 500 kr, 1903, Malmö, dek, VF	400		
218	Sollentuna Fögderies Stenkrossnings AB, 25 kr, 1875, Stockholm, VF	1.200		
219	Olsbacka Tegelbruks AB, 100 kr, 1918, Olsbacka, dek, VF	100		
Telefon, telegram				
220	Svensk-Dansk-Ryska Telefon AB, 360 kr, 1910, Stockholm, bild, VF	100		
Textil, läder, skor				
221	Axel K. Bergvall & Söner AB, 500 kr, 1913, Norrköping, bild, VF	100		
222	Drufvefors Wäfveri AB, 1000 kr, 1913, Borås, bild, VF	300		
223	Gefle Ångväfveri AB, 1000 kr, 1919, Gävle, bild, VF	100		
224	Jonsereds Fabrikers AB, 1000 kr, 1965, Jonsered, hålmak., bild, VF	200		
225	Karlstads Spinneri och Väfveri AB, 500 kr, 1917, Stockholm, 25x15 cm, dek, VF	100		
226	Klippans Chromläderfabriks AB, 1000 kr, 1921, Klippan, bild, VF	100		
227	Knislinge Strumpfabrik AB, 100 kr, 1930, Vanås, VF	100		
228	Kungsholms AB, 1000 Rdr, 1871, Stockholm, VF	300		
229	Manufaktur AB S. J. Enander, 100 kr, 1920, Västervik, VF	100		
230	Nelsons Skandinaviska Strumpfabriks AB, 100 kr, 1915, Karlstad, VF	100		
231	Norrköpings Bomulls Väfveri AB, 2000 Rdr, 1860, Norrköping, 22x36 cm, bild, VF	900		
232	Rydboholms AB, 1000 kr, 1885, Rydboholm, bild, VF	600		
233	Sahlströmska Fabrikens AB, 1000 kr, 1918, Jönköping, dek, VF	150		
234	Skånska Yllefabriken AB, 1000 kr, 1947, Kristianstad, VF	200		
235	Stockholms Skofabrik AB, 500 kr, 1897, Stockholm, VF	150		
236	Åby AB, 1000 Rdr, 1871, Stockholm, VF	500		
237	Borås Spinneri AB, 1000 kr, 1885, Borås, bild, VF	500		
238	Borås Tricotfabriks AB, 1000 kr, 1896, Borås, bild, VF	250		
239	Uddebo Triåfabriks AB, 5000 kr, 1895, Uddebo, bild, VF	400		
240	Gefle Manufaktur AB, 1500 kr, 1888, Gävle, bild, hålslag/mak., VF	400		

Objekt 218.

Objekt 226.

Objekt 228.

Objekt 231.

Objekt 236.

Lotnr	Beskrivning	Minipris	Klubbat pris	Köparnr
Transport, fordon				
241	Enoch Thulins Aeroplanfabrik AB, 100 kr, 1917, Landskrona, VF	500		
242	Hässleholms Flyghamn AB, 100 kr, 1920, Hässleholm, bild, VF	800		
243	Saab-Scania AB, 100 kr, 1973, Linköping, VF	400		
244	Scania-Vabis AB, 100 kr, 1915, Södertälje, VF	200		
245	Svenska Aeroplan AB, 100 kr, 1944, Stockholm, VF	500		
246	Svenska Aeroplan AB, 1000 kr, 1957, Linköping, hålmak., VF	300		
247	Södra Åkeri- o. Renhållnings AB, 100 kr, 1902, Stockholm, 26x19 cm, bild, VF	300		
248	Volvo Förlagslån, 45 kr, 1981, Göteborg, VF	500		
249	Ford Motor Company AB, 100 kr, 1950, Stockholm, dek, EF	1.200		
Tryckeri, tidning, förlag, papper				
250	Annon- och Reklambyrå AB, 250 kr, 1902, Stockholm, bild, VF	1.200		
251	C.&E. Gernandts Förlags AB, 1000 kr, 1893, Stockholm, bild, dek, VF	300		
252	Falköpings Tryckeri AB, 100 kr, 1900, Falköping, bild, VF	900		
253	Fotolitografiskt AB i Stockholm, 100 Rdr, 1866, Stockholm, 21x35 cm, dek, F	1.600		
254	Geflepostens Tryckeri AB, 100 kr, 1907, Gävle, dek, VF	300		
255	Hessleholms Boktryckeri AB, 250 kr, 1907, Hässleholm, VF	400		
256	Jönköpings Läns Tidning AB, 50 kr, 1911, Jönköping, VF	200		
257	Karlstads-Tidningens AB, 250 kr, 1927, Karlstad, VF	200		
258	Köpings-Postens AB, 25 kr, 1888, Köping, VF	200		
259	Månads Revyn AB, 100 kr, 1892, Stockholm, dek, VF	600		
260	Norrköpings Förlags- och Boktryckeri AB, 200 kr, 1901, Norrköping, 23x38 cm, VF	300		
261	Nya Dagligt Allehandas Tidnings AB, 300 kr, 1880, Stockholm, VF	500		
262	O.L. Svanbäcks Boktryckeri AB, 1000 kr, 1884, Stockholm, VF	500		
263	Ord och Bild AB, 100 kr, 1893, Stockholm, VF	100		
264	P.A. Norstedt & Söner AB, 5000 kr, 1879, Stockholm, 27x19 cm, bild, dek, VF	500		
265	Stockholms Litografiska Förlags Förening, 200 Rdr, 1860, Stockholm, 26x39 cm, bild, VF	900		
266	Sveriges Litografiska Tryckerier AB, 1000 kr, 1913, Stockholm, 24x35 cm, dek, hålmak., VF	500		
267	Södertelge Tryckeri AB, 50 kr, 1899, Södertälje, VF	300		
268	Tidningen Figaros, 500 kr, 1884, Stockholm, VF	100		
269	Tryckeri AB Aurora, 10 kr, 1900, Ystad, dek, VF	300		
270	Tryckeri AB Östergyllen, 10 kr, 1904, Norrköping, VF	100		
271	Victor Pettersons Bokindustri AB, 1000 kr, 1901, Stockholm, bild, VF	100		

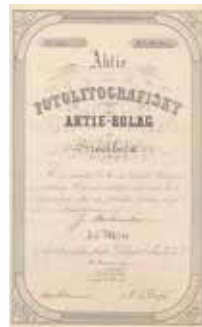
Objekt 242.

Objekt 250.

Objekt 252.

Objekt 253.

Objekt 259.

Lotnr	Beskrivning	Minipris	Klubbat pris	Köparnr
272	Öresundspostens Tryckeri AB, 200 kr, 1893, Helsingborg, bild, VF	300		
273	Tidnings AB Skåne-Halland, 100 kr, 1890, Helsingborg, dek, bild, VF	600		
274	Tidnings AB Morgonbladet, 25 kr, 1888, Malmö, dek, VF	700		
275	P.A. Norstedt & Söner AB, 5000 kr, 1889, Stockholm, 27x19 cm, bild, dek, VF	1.000		
Trävaru, skog, möbler				
276	Borås Korkfabrik AB, 100 kr, 1918, Borås, bild, VF	400		
277	Båtskärsnäs AB, 1000 kr, 1894, Nederkalix, bild, VF	500		
278	Fagerviks Trävaru AB, 5000 kr, 1893, Fagervik, bild, VF	600		
279	Främmestads Fabriks AB, 500 kr, 1875, Främmestad, bild, VF	1.200		
280	Frövi Fabriks AB, 1000 kr, 1889, Hinseberg, VF	600		
281	Håknäs Sågverks AB, 1000 Rdr, 1873, Nordmaling, dek, hålmak., VF	500		
282	Nyqvarns Pappersbruks AB, 1000 Rdr, 1870, Stockholm, 22x36 cm, VF	800		
283	Strömman & Larsson AB, 1000 kr, 1874, Göteborg, 24x15 cm, bild, VF	2.000		
284	Thordéns Möbelfabriks AB, 500 kr, 1890, Göteborg, VF	400		
285	Uddevalla Tunnfabriks- och Trävaru AB, 1000 kr, 1900, Uddevalla, dek, bild, VF	500		
286	Wilhelm Carlson & Co AB, 5000 kr, 1908, Stockholm, bild, VF	200		
287	Westerviks Pappersbruk AB, 1000 kr, 1916, Göteborg, F	200		
288	Insjöns Sågverks AB, 1000 kr, 1918, Insjön, VF	200		
289	Kollinge Träförädlings AB, 500 kr, 1897, Kollinge, bild,	800		
290	Korsnäs Sågverks AB, 20 000 kr, 1876, Korsnäs, dek, VF	450		
291	Lidköpings Tändsticks Fabriks och Ångsågs AB, 1000 kr, 1874, Lidköp., bild, VF	1.000		
292	Wilhelmina Trävaru AB, 100 kr, 1918, Vilhelmina, dek, VF	150		
Tändstickor				
293	Krokoms Tändsticks AB, 100 Rdr, 1871, Östersund, VF	1.900		
294	Stockholms Tändsticksfabriks AB, 1000 kr, 1888, Stockholm, 19x28 cm, VF	900		
295	Svenska Tändsticks AB, 100 kr, 1931, Stockholm, VF	1.500		
296	Svenska Tändsticks AB, 50 kr, 1955, Jönköping, VF	700		
Verkstad, industri				
297	Fabriks AB Andersson & Mark, 1000 kr, 1896, VF	300		
298	Adderator AB, 500 kr, 1912, Stockholm, VF	100		
299	Baltic-Separator AB, 100 kr, 1904, Stockholm, VF	200		
300	Baltic-Separator AB, 500 kr, 1904, Stockholm, VF	200		
301	Bescows Ångplogs Patent AB, 50 kr, 1884, Stockholm, 22x14 cm, VF	300		
302	Bofors AB, 1000 kr, 1955, Bofors, VF	300		

Objekt 279.

Objekt 291.

Objekt 293

Objekt 294.

Objekt 297.

Objekt 261

Objekt 266.

Objekt 282

Objekt 283

Objekt 295

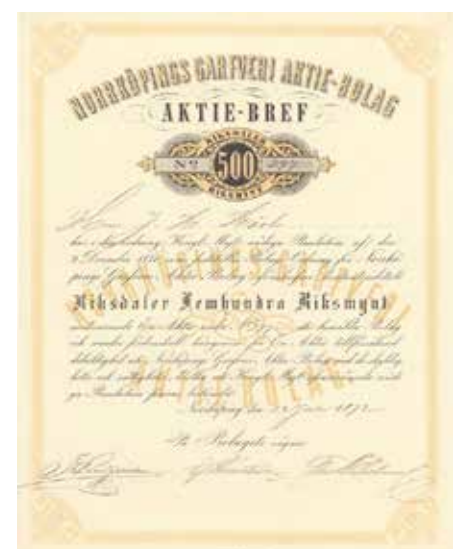
Objekt 321

Objekt 322

Objekt 324

Objekt 328

Lotnr	Beskrivning	Minipris	Klubbat pris	Köparnr
303	C.A. Kåbergs Tapetfabriks AB, 500 kr, 1907, Stockholm, VF	150		
304	C.E. Johansson AB, 100 kr, 1917, Eskilstuna, VF	100		
305	C.M. Wibergs Vagn- & Redskapsfabrik AB, 100 kr, 1949, Ransta, bild, VF	200		
306	C.O. Öberg & Co:s AB, 50 kr, 1965, Eskilstuna, dek, VF	100		
307	Carlsviks AB, 1000 Rdr, 1866, Stockholm, VF	1.600		
308	Centrator AB, 1000 kr, 1895, Stockholm, bild, VF	200		
309	Hammare AB, 250 kr, 1911, Eskilstuna, 22x15 cm, bild, VF	200		
310	Hernösands Spikfabriks AB, 200 kr, 1875, Härnösand, bild, VF	500		
311	Husqvarna Vapenfabriks AB, 1000 kr, 1954, Huskvarna, VF	750		
312	Joh. Thermænius & Son. Hallsberg AB, 1000 kr, 1898, Hallsberg, bild, VF	350		
313	Klöverfors Lie- & Redskapsfabrik AB, 500 kr, 1942, Åseda, dek, VF	200		
314	Kullager Fabriken Svea AB, 100 kr, 1917, Lindesberg, bild, VF	200		
315	Laval Zink AB, 1000 kr, 1908, Stockholm, VF	500		
316	Lindholmens Verkstads AB, 500 kr, 1919, Göteborg, bild, VF	200		
317	Maskinfabriken Excelsior AB, 1000 kr, 1897, Stockholm, bild, VF	300		
318	Mekaniska Verkstaden Thor AB, 50 kr, 1917, Stockholm, bild, VF	100		
319	Metallfabriks AB Kontrollkranen, 1000 kr, 1905, Stockholm, VF	100		
320	Mjølner AB, 500 kr, 1885, Göteborg, 22x16 cm, bild VF	200		
321	Motala Mekaniska Verkstads AB, 5000 kr, 1868, Stockholm, 24x39 cm, dek, VF	900		
322	Motala Mekaniska Verkstads AB, 5000 kr, 1876, Stockholm, dek, bild, VF	1.600		
323	Motala Verkstads Filial AB, 250 kr, 1904, Stockholm, VF	200		
324	Munktells Mekaniska Verkstads AB, 1000 kr, 1879, Eskilstuna, VF	1.200		
325	Munktells Mekaniska Verkstads AB, 1000 kr, 1914, Eskilstuna, VF	400		
326	Munktells Verkstads Nya AB, 1000 kr, 1923, Eskilstuna, VF	400		
327	Nordiska Kullager AB, 1000 kr, 1916, Göteborg, VF	50		
328	Norrköpings Garfveri AB, 500 Rdr, 1872, Norrköping, VF	600		
329	Nya AB Precisionsverktyg, 100 kr, 1919, Motala, VF	100		
330	Nya Radiator AB, 500 kr, 1902, Stockholm, 24x15 cm, bild, VF	100		
331	Nyhammars Jernverks AB, 5000 kr, 1875, Nyhammar, 27x38 cm, dek, VF	800		
332	Radiator AB, 250 kr, 1898, Stockholm, 25x15 cm, bild, VF	200		
333	Råå Mekaniska Verkstads AB, 200 kr, 1904, Helsingborg, VF	200		
334	Sandvikens Jernverks AB, 100 kr, 1946, Sandviken, hålmak., bild, VF	200		
335	Sandvikens Jernverks AB, 2500 kr, 1918, Sandviken, bild, VF	1.500		
336	Schaumans Centralspårveklare AB, 500 kr, 1898, Sthlm, 29x15 cm, dek, bild, VF	200		
337	Segerbloms Mekaniska Verkstad AB, 100 kr, 1924, Lingbo, VF	200		

Objekt 305.

Objekt 307.

Objekt 311.

Objekt 331.

Objekt 335.

Lotnr	Beskrivning	Minipris	Klubbat pris	Köparnr
338	Sköfde Mekaniska Verkstads AB, 100 kr, 1917, Stockholm, VF	200		
339	Stille-Werner AB, 100 kr, 1924, Stockholm, 25x14 cm, VF	100		
340	Stockholms Hästsko-Fabrik AB, 500 kr, 1895, Stockholm, 25x15 cm, dek, VF	200		
341	Stålmanufaktur AB Thule, 1000 kr, 1918, Borås, dek, VF	150		
342	Sveaseparatorn AB, 1000 kr, 1908, Stockholm, bild, VF	250		
343	Svenska Stängselnåts AB, 500 kr, 1897, Malmö, VF	150		
344	Svenska Stängselnåts AB, 500 kr, 1907, Malmö, VF	100		
345	Södertelje Mekaniska Verkstads AB, 1000 kr, 1876, Södertälje, VF	300		
346	Trelleborgs Gummifabriks AB, 5000 kr, 1959, Trelleborg, dek, blankett, VF	300		
347	Törnblom & Hedengrans Fabriks AB, 1000 kr, 1901, Eskilstuna, bild, riss, F	300		
348	V. Svalins Mekaniska Verkstad AB, 1000 kr, 1896, Nyköping, 24x15 cm, VF	200		
349	Westerviks Mekaniska Verkstads AB, 500 kr, 1900, Västervik, VF	200		
350	Åtvidabergs Förenade Industrier AB, 500 kr, 1918, Åtvidaberg, VF	150		
351	Pyrotypie AB, 500 kr, 1888, Stockholm, bild, VF	800		
352	Helsingborgs Jern- och Lerkärlsfabriks AB, 1000 kr, 1879, Helsingborg, 25x33 cm, bild, VF	750		
353	Svensk-Engelska Gummifabriken AB, 1000 kr, 1899, Malmö, 24x31 cm, bild, VF	400		
354	Klippans Chromläderfabriks AB, 500 kr, 1907, Klippan, bild, VF	300		
355	Munktells Mekaniska Verkstads AB, 1000 kr, 1918, Eskilstuna, VF	300		
356	Nordlands AB, 500 kr, 1878, Sthlm., 18x27 cm, dek, undert. Gustaf de Laval, VF	800		
357	Laval Zink AB, 1000 kr, 1908, Stockholm, VF	500		
358	Andersson & Widmarks Mekaniska Verkstads AB, 500 kr, 1898, Sundsvall, VF	200		
359	Bursells Excenterkullager AB, 1000 kr, 1920, Stockholm, bild, VF	50		
360	And. Mattsons Mek. Verkstads AB, 500 kr, 1956, Mora, VF	50		
361	Nickels & Todsen AB, 100 kr, 1918, Stockholm, VF	50		
362	Höbroforsens Industri AB, 500 kr, 1922, Sthlm, 23x34 cm, 5 % Obligation, EF	750		
Övrigt, sent inkomna				
363	Gunnar AB, 500 kr, 1918, Stockholm, VF	100		
364	Wäst kustens Intresse AB, 100 kr, 1918, Lysekil, VF	200		
365	Ökulls AB, 250 Rdr, 1870, Stockholm, 21x35 cm, blankett, VF	500		
366	2 st Landtmännens Kolonialvaruaktiebolag, 100 kr, 1917, Gefle, dek, bild VF	200		
367	Öresundsvarvet AB, 1000 kr, 1919, Landskrona, dek, VF	400		
368	Åtvidabergs-Grebo AB, 100 kr, 1914, Stockholm, bild, VF	300		
369	Gefle Kapsylfabrik AB, 500 kr, 1899, Gefle, bild, dek, bolagsordning, VF	400		
370	Svenska Landtmännens Utsädes AB, 100 kr, 1919, Lund, dek, bolagsord, VF	200		
371	Gefle Verkstäder AB, 1000 kr, 1899, Sthlm., 29x15 cm, VF	200		
372	Gefle Verkstäder AB, 2000 kr, 1899, Sthlm., 29x15 cm, VF	200		
373	Patent AB Jungers Kali-Cement, 1000 kr, 1917, Norrköping, 22x14 cm, VF	100		

Objekt 342.

Objekt 346.

Objekt 351.

Objekt 356

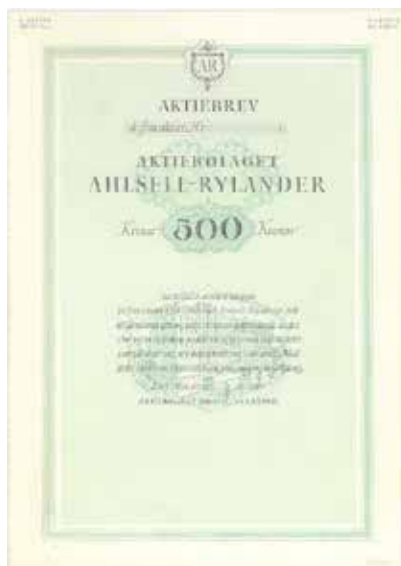

Objekt 357.

Lotnr	Beskrivning	Minipris	Klubbat pris	Köparnr
374	Bankfirman Bruno Södersström & Co, 1000 kr, 1916, Stockholm, VF	200		
375	Enskilda Banken i Venersborg, Venersborg, 1000 kr, 1918, bild, VF	400		
376	Nya AB Radiator, 500 kr, 1902, Stockholm, 25x15 cm, bild, bolagsordn, VF	100		
377	Göteborgs Folkbank AB, 500 kr, 1920, Göteborg, dek, F	300		
378	Leksands Kraftaktiebolag, 100 kr, 1916?, Leksand, 27x15 cm, VF	100		
379	a-pressen ab, 1000 kr, 1973, Stockholm, VF	100		
Originalskisser av Eskil Verner				
380	Göta Kanalbolags Intressenter AB, 500 kr, 1961, Stockholm, bild	1.200		
381	Ahlsell-Rylander AB, 500 kr, 1960, Stockholm	1.200		
382	Svensk Fartygskredit AB, Obligation, 5000 kr, 1953, Stockholm	1.200		
383	Fastighets AB Drott, 500 kr, Stockholm, bild	1.200		
384	Barkman & Co AB, 5000 kr, 1948, Stockholm, bild	1.200		
385	Husqvarna Vapenfabriks AB, 100 kr, 1954, Huskvarna	1.200		
386	Investor AB, 500 kr, 1951, Stockholm, bild	5.000		
387	Hjelmare Kanal och Slussverks AB, 1500 kr, Arboga	1.200		

Objekt 380.

Objekt 381.

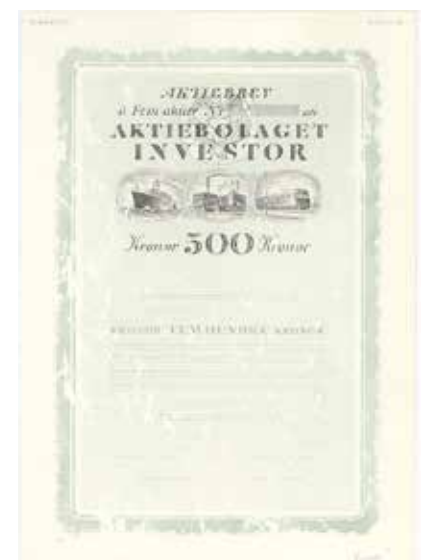
Objekt 382.

Objekt 383.

Objekt 385.

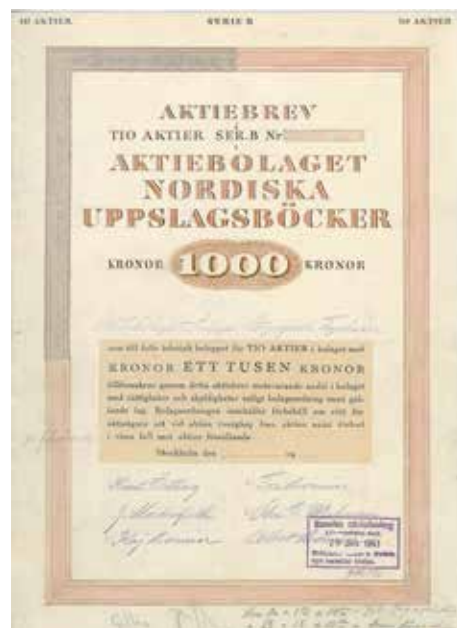
Objekt 386.

Eskil Verner – en pionjär i det finstilla säkerhetstryckets tidiga tjänst

I vår digitala tidsålder där formel-exekverade massberäkningar skapar ny design och bildimages under bråkdelen av den tid motsvarande grafiska hantverk tog förr är det intressant att finna föregångarna och belysa vad de bidragit med. En sådan doldis, som dock – så här retroaktivt – kan betraktas som en portalfigur var Eskil Verner. Född 1898 levde och verkade han fram till 1967. Föga är känt om hans sociala profil. Yrkesmässigt, däremot, slog han sig tidigt in som lärling i den litografiska branschen inom Centraltryckeriets väggar i Stockholm. Under 1920-talet uppgick bolaget i Esselte där han fortsatte vid sin läst och stannade kvar livet ut.

Autodiakt talang

Eskil Verner lärde sig grunderna i yrket och visade tidigt fallenhet för tecknad figural konst och utsmyckning. Som en autodidakt resurs medverkade han tidigt med tecknade illustrationer i produktionen av IDUN, en under senare delen av 1800-talet och in på 20:e århundradet populär tidskrift med nöjesläsning, prosa etc. Tidigt blev Edward Johnstons "Writing - illuminating - lettering" inspirations- och kunskapsbibeln som färgade Eskils normer och krav på standard! Hantverketsmässigt arbetade Eskil så långt möjligt direkt på den litografiska stenen. Han lär ha varit mycket skeptisk till den moderna tekniken med rationella metod-

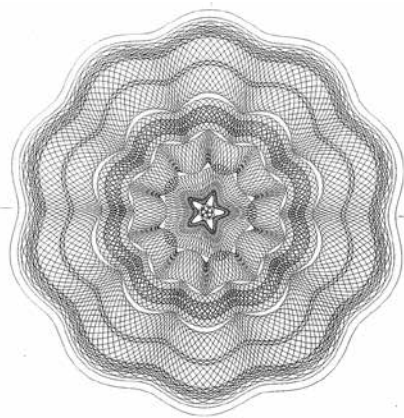
er, typ offsettrycket och liknande. Kanske var det den ofrånkomliga risken att detaljer skulle utarmas i hanteringen med negativ och dia-positiv som distanserade honom från Esseltes ambitioner att anamma den moderna tekniken.

Eskils storhetstid uppstod några årtionden in på 1900-talet när han utvecklade sin förmåga till stilkonst som avspeglar sig i bevarade originalteckningar och olika avdrag vars bildelement småningom prydde huvuden och ramar till aktiebrev, obligationer och motsvarande värdepapper inklusive checkar. Hans tjänster togs i anspråk för den tidens värdepapper som storföretagen inte minst hade behov att emittera. Motiven och mönstren är tidstypiska för periodens svenska ideal.

Prototypmönster

Det häpnadsväckande intressanta med Eskil Verners konstnärliga insatser är att hans mönster i sin precision visade sig duga länge och väl som säkerhetsmönster bland de värdepapper och penninginstrument som behövde ha sådana karakteristikor. Bland nu bevarade och åter studerade original som inspirerat och varit förlagor till många välkända värdepapper världen

över finns nu möjligheter att identifiera inspirationskällan och mannen bakom dessa dekoration. De är minutiöst hantverkade från början med en matematisk precision som endast sentida laserteknologi kunnat upprepa.

Här visas representativa exempel på tryck i olika stadier av färdigställande samt det färdiga slutresultatet i form av checkar och aktiebrev av välkända storföretag och med betydelse världen över.

Referensförteckning

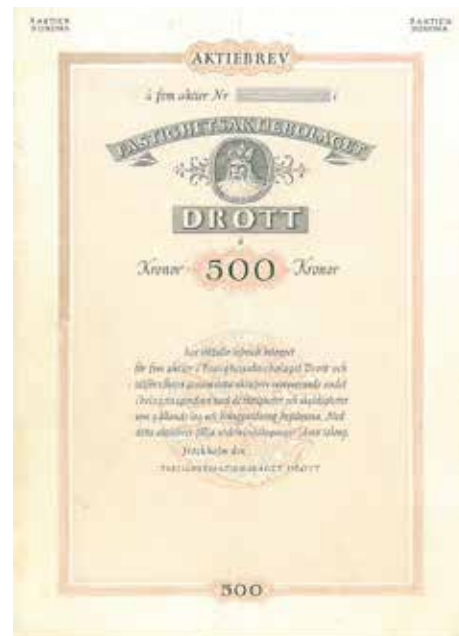
Anteckningar om Eskil Verners originalteckningar, arbetsprover, prototyptryck för historiska värdepapper - en kompletterande förteckning.

Bland de bevarade och inventerade kapslarna med originalteckningar och förlageskisser har åtminstone 89 olika identifierats såsom av Eskil Verners hand. Dessa har i ett tidigare skede förtecknats (men hittills inte publicerats) och det visar vilka företag och emissionsvalörer som varit aktuella. Dessa spänner dateringsmässigt över perioden 1939 till 1962 och har varit förlagor till aktiebrev, obligationer och förlagsbevis. Härutöver

har specifika skisser, tryck och avdrag nu dokumenterats. Detta visar att såväl förlagor till sedlar som säkerhetsdetaljer som applicerats på sedelmotiv, resecheckar och andra värdehandlingar varit en del av Eskil Verners produktion. Det är fascinerande hur stor hans produktion var - i det tysta. Speciellt under krigsåren och 1950-talet var han synbarligen flitigt engagerad för dessa ändamål. En hel del av de bevarade alstren har antingen försetts med en förnamnsstämpel eller med hans sirliga och enstaviga signatur i blyerts, sporadiskt daterade.

Resecheckar

Vi får av detta material också en unik inblick i förberedelserna av resecheckarnas skandinaviska barndom (första gången 1891, American Express, utfärdad av William Fargo i Tyskland) och hur de nordiska bankerna engagerade sig på högsta nivåerna genom bevarade korrespondens i form av karbonkopior. Sådana skriftväxlingar och kundprover samt begärda provtryck, sporadiskt här bevarade, var regelmässigt sekretessbelagda uppdrag och vilar - om fortfarande bevarade - djupt i hemligstämplade förvar. Med tiden kanske ytterligare material blir tillgängligt, givet att identifiering och gallring sker med förstånd och sinne för historiska arbetsprocesser inom den modernare monetära historien. Så här långt kan vi dock glädjas över att det som nu kan åskådas och dokumenteras är av unik och särskild betydelse för första hälften av 1900-talets penning- och värdepappershistoriska

utveckling. Uppenbarligen förtjänar det att lyfta fram Sverige som en viktig galjonsaktör i det standardiseringsarbete som värdestryck bygger på. Att vi nu identifierat "doldisen" Eskil Verners förtjänster som en av denna svåra konsts portalfigur är högtintressant. Att vi på detta sätt innehaft en av världens mest inflytelserika designers inom detta gebit står utom tvivel. Detta visar också att ett sådant hantverk inte då handlade om skolning i traditionell bemärkelse utan om en autodidakt stor talang som fick frodas och utvecklas under för honom gynnsamma omständigheter och miljöer där trivsel och arbetsro ledde till storartade resultat.

Centraltryckeriets ryska sedeluppdrag

Ryssland, Sedel 1000 rubel 1919, 245 x106 mm, valörsida med avbildade standar och vapensköldar, örn som håller orm i klorna, framsida med Ryska örnens vingar utbredda samt inramat motiv med Peter den store på stegrande häst. Tryckt på centraltryckeriet i Stockholm (!). Sannolikt var vinjetterna på denna sedeltyp, helt eller delvis, bland Eskil Verners första verk. Det anmärkningsvärda är ju också att dessa sedlar trycktes utanför uppdragslandet men så var ju en ny era och annorlunda politiskt styre införd.

Per-Göran Carlsson

Lotnr	Beskrivning	Minipris	Klubbat pris	Köparnr
UTLÄNDSKA				
Belgien				
401	”Briqueteries & Ateliers Landuydt, 1944, VF Société Belge De Banque, 1928, VF Société Des Mines D’Or, 1944, VF Compagnie Centrale D’Electricité, 1899, Liège, VF Manufactures de Lin et de Coton, 1899, Bruxelles, VF”	500		
Danmark				
402	Kongelig. Oct. Alm. Brand-Assurance Co, 100 Cu, 1798, Köpenhamn, NM	1.500		
403	Det Lolland-Falsterske Jernbane-Selskab, 10 000 kr, 1895, Köpenhamn, 23x37 cm, bild, VF	800		
404	Ejendomsselskabet Taarnby Villaby, 200 kr, 1907, Köpenhamn, 24x37 cm, EF	500		
405	Den danske Landmandsbank, 400 kr, 1875, Köpenhamn, F Danmark	500		
406	Den danske Landmandsbank, 1000 kr, 1905, Köpenhamn, VF	300		
407	Det Dansk-Franske Dampskibsselskab, 1000 kr, 1957, Köpenhamn, bild, VF	200		
Estland				
408	Puutööstuse Aktsia Selts, 10.000 Ekr, 1922, VF	100		
Finland				
409	Finska statens olympiska premieob., 200 FIM, 1938, Helsingfors, 18x25 cm, bild, VF	200		
410	Suomen Maanviljelijäin Kauppa Oy, 1000 FIM, 1948, Tammerfors, VF	200		
411	Finska Sägbladsfabriks AB, 500 FIM, 1917, Tammerfors, VF Finland	50		
412	Finska Sägbladsfabriks AB, 10.000 FIM, 1928, Tammerfors, VF	50		
413	Kuitu Osakeyhtiö Osakekirja, 1938, Jääski, bild, VF	150		
Frankrike				
414	Société Anonyme des Cargos Français, 1919, Paris, VF	100		
415	Manufacture Parisienne de Caoutchouc, 1913, Paris, dek, VF	50		
416	Société de Typographie par procédés rapides, 1881, Paris, VF	100		
417	Gymnastique Médicale Mécanique, 1880, Paris, bild, VF	200		
418	Le Grand Bazar de la Place Saint-Lambert, 1944, Liège, bild, VF	150		
Lettland				
419	Calders Latvija, Timber Manufacturing & Trading Co, 1926, Riga, dek, VF	100		

Objekt 403.

Objekt 405.

Objekt 408.

Objekt 409.

Objekt 410.

Objekt 425.

Objekt 428.

Objekt 431.

Objekt 437.

Objekt 439.

Objekt 440.

Objekt 443.

Objekt 444.

Lotnr	Beskrivning	Minipris	Klubbat pris	Köparnr
Litauen				
420	Chokladfabriken Victoria, 1911, Vilna, VF	200		
Norge				
421	Norsk Maskinindustri AS, 1000 kr, 1919, Kristiania, VF	100		
422	Sild & Hvalfangstselskapet Pioner AS, 33x24 cm, bild	1.000		
423	Skibs AS Primero, 1000 kr, 1918, Kristiania, VF	300		
424	Sydvaranger AS, 500 kr, 1913, Christiania, 32x23 cm, dek, EF	500		
425	Skien's Handelsbank AS, 500 kr, 1918, Skien, 34x24 cm, dek, EF	300		
426	Aktie Kreditbanken i Sandefjord, 200 kr, 1926, Landefjord, 34x24 cm, dek, EF	400		
427	Norske Lloyd AS, 500 kr, 1918, Kristiania, 24x19 cm, bild, EF	300		
428	Skien's og Oplands Privatbank AS, 250 kr, 1918, Skien, 21x34 cm, bild, EF	400		
429	Johan Gran's Rederi AS, 1000 kr, 1939, Bergen, 22x35 cm, EF	300		
430	Romsdalske Vexel og Landmansbank, 1800 kr, 1918, Molde, 35x21 cm, bild, EF	700		
431	Agdesidens Bank, 250 kr, 1918, 23x35 cm, bild, VF	300		
432	Sandnes Privatbank, 200 kr, 1917, Landnes, 22x32 cm, dek, EF	400		
433	Porsgrunds Cementstoperi AS, 500 kr, 1920, Porsgrund, 28x16 cm, EF	200		
434	AS Damp & Seil, 300 kr, 1918, Porsgrund, EF	200		
435	Trosvik Mek. Verkstad AS, 1000 kr, 1918, Brevik, 35x23 cm, dek, EF	400		
436	John K. Haalands Rederi, 1000 kr, 1917, Haugesund, dek, VF	300		
437	Norsk Maskinindustri AS, 1000 kr, 1919, Kristiania, VF	50		
438	Den Norske Handelsbank, 100 kr, 1918, Trondheim, dek, VF	200		
439	Skibsaktieselskapet Thor Thoresens Linje, 500 kr, Kristiania, bild, VF	200		
Uruguay				
440	Cram-Via del Este obligation, 1885, Montevideo, VF	200		
USA				
441	Steubenville and Indiana Rail Road Co, 100 USD, 1855, Steubenville, 31x15 cm, bild, VF	200		
442	General Motors Corp., 1000 USD, 1979, New York, hålmak., bild, VF	100		
443	Chicago Burlington and Quincy Railroad Co, 1000 USD, 1897, Chicago, hålmak., bild, VF	300		
444	State of Arkansas, 500 USD, 1871, Little Rock, bild, VF	500		
445	5 st Amerikanska aktiebrev, blanketter	100		

Objekt 413.

Objekt 416.

Objekt 417.

Objekt 422.

Lotnr	Beskrivning	Minipris	Klubbat pris	Köparnr
	Almanackor			
450	Historisk almanaca 1999. Innehåller 13 st aktiebrev i original. Ett unikt brev på 3 750 000 kr när Volvo köpte AB Bolinder Munktell. <i>Läs mer på sid 42.</i>	20 000		
451	SFHVs Jubileumsalmanacka 2019. Innehåller 12 st aktiebrev i original. Bl a Gefle Porslinsfabrik AB 1914, Svensk-Dansk-Ryska Telefon AB 1909, Förenade Piano- och Orgelfabriker 1918, Nitroglycerin 1915.	300		
452	SFHVs Jubileumsalmanacka 2019. Innehåller 12 st aktiebrev i original. Bl a Gefle Porslinsfabrik AB 1914, Svensk-Dansk-Ryska Telefon AB 1909, Förenade Piano- och Orgelfabriker 1918, Nitroglycerin 1915.	300		
	Kungabrev			
453	Kungabrev, undertecknat av Oskar I, 9 september 1853. Med anbringat vitsigill. Angår löneförhöjning till kapten. Med Charta sigillata 10 riksdaler 10 skilling. I folioformat 4 sidor, rent och välbevarat. Tydlig signatur! VF	300		

Objekt 451-452.

Efterlysning!

Marma Sågverks AB

emitterad år 1865

söktes.

Kontakta: g.andreas.pohl@gmail.com

Objekt 453.

Historisk Aktiealmanacka 1999

Objekt 450

1999 lät Volvo Construction Equipment trycka upp en almanacka för att dela ut till alla anställda. Almanackan består av 12 månadsblad samt omslag i format 297x420 mm. På varje månadsblad är ett företag, som byggt grunden till dagens Volvo Construction Equipment, presenterat med ett aktiebrev på ena sidan och dess historik på andra sidan. Almanackan trycktes i 5000 ex. Dessutom trycktes 100 ex som är numrerade 1-100 och som innehåller minst 5 aktiebrev i original. **I nummer ett som nu är med i SFHVs 80:e auktion finns alla avbildade aktiebrev i original!** Totalt 13 st. Detta är ett unikt tillfälle att köpa ett historiskt dokument.

Bolagen som är avbildade och inmonterade med ett aktiebrev i original är:

Munktells Mekaniska Verkstads Aktiebolag, Eskilstuna 1879, 1000 kr. Utställt på Direktör Theofron Munktell. Underskrivet av Theofron Munktell j:r, Theofron Munktell och Theofron Boberg alla i original.

Aktiebolaget Joh. Thermaenius & Son, Hallsberg 1898, 1000 kr. Utställt på Enkefru Jenny Thermaenius. Underskrivet av bl a Fredrik Thermaenius och Alfred Thermaenius alla i original.

AB Åkermans Gjuteri & Mekaniska Verkstad, Eslöv 1898, 500 kr. Utställd på Fru Hanna Åkerman. Underskrivet av bl a H Åkerman.

Munktells Mekaniska Verkstads Aktiebolag, Eskilstuna 1914, 1000 kr. Utställt på Direktör Gustaf Hök.

Aktiebolaget Walla Tröskmaskiner, Valla 1913, 1000 kr. Utställd på Grosshandlare Aug Kullberg.

Ångbåts Aktiebolaget Byelfen, Arvika 1920, 200 kr. Utställt på AB Arvika Verken.

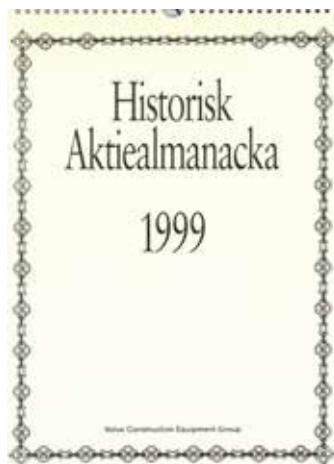
Munktells Verkstads Nya Aktiebolag, Eskilstuna 1923, 1000 kr. Utställt på AB Kurator i Söderhamn.

3 st **Aktiebolaget Olléns Tröskmaskinfabrik**, Flen 1924, 100 kr, 500 kr och 1000 kr.

E. V. Beronius Mekaniska Verkstads AB, Eskilstuna 1900, 500 kr (blankett)

Aktiebolaget Bolinder Munktell, Eskilstuna 1951, 3 750 000 kr, Utställt på Aktiebolaget Volvo Göteborg. Underskrivet av bl a Assar Gabrielsson och Gustaf Larsson, legendariska grundare av Volvo. Helt unikt brev som bara finns i ett exemplar.

Kullberg & Co AB, Katrineholm 1914, 1000 kr.

Ett helt unikt brev som bara finns i ett exemplar.

Förklarande texter till vissa auktionsobjekt

4 Götheborgs Discont-Inrättning

Den 26 augusti 1800 kungjordes att i avlägsna och folkrika städer särskilda privata diskontoinrättningar skulle upprättas. Ansökningar, ingivna från Göteborg, Malmö och Åbo, beviljades 1802-1805. Bankerna utgav reverser mot ränta samt checkar utställda på diskonternas tillgodohavande av den kredit till samma belopp som inbetalats av deltagarna. Den svåra ekonomiska krisen 1812 hotade diskonterna med ruin, men statsmakten kom till undsättning och rörelsen kunde fortsätta ytterligare några år. Göteborgs Discont avvecklades år 1817 utan förluster.

8 Malmö Discont Werk 1803

Den ekonomiska krisen 1812 blev Malmödiskontens fall. År 1817 uppstod stora förluster genom vissa klienters konkurser. Dessutom ertappades bankens styrelse med falsk bokföring och bedrägliga rapporter. Man fruktade allmän rusning från insättarna till banken. För att lugna allmänheten publicerades den 27 september 1817 en kungörelse, vari försäkrades att rörelsen skulle fortgå som tidigare. Men förhoppningarna krossades ty efter kungörelsen publicerande utsattes banken för en anstormning av insättare som ville lyfta sina innesående medel. Banken fick stängas och Riksgäldskontoret övertog Malmö Discont Werks åtagande. Malmödiskonten avvecklades först 1848 med stora förluster.

9 Norrköpings Folkbank AB

Banken bildades 1872. 1941 fusionerades den med Aktiebolaget Svenska Handelsbanken som 1956 antog namnet Svenska Handelsbanken AB

13 Stora Kopparbergs Läns Bergslags Enskilda Bank

Landets tredje äldsta bank, namnändrades 1858 till Kopparbergs Enskilda Bank, fusionerades 1922 med Göteborgs Bank.

15 Sundsvalls Enskilda Bank

Banken bildades 1865. 1934 övertog rörelsen av nybildade Sundsvalls Enskilda Bank som 1986 namnändrades till Nordbanken, 1990 till Norra Nordbanken som fusionerades med PK-Banken 1992 (som hade namnändrats till Nordbanken 1990).

37 Porla Brunn

Brunnen, som ligger mellan sjöarna Vänern och Mälaren, var känd och använd redan under medeltiden. Källan togs i bruk 1724 av västgötaläkaren Richter, som återupptäckt brunnen i gamla handlingar. År 1809 övertogs ledningen av kronobefallningsman Gustaf Strömstedt (1762-1835). Brunnen fick kungligt privilegium år 1819, och 1826 bildades bolaget.

I styrelsen ingick Jacob de la Gardie (1776-1848), Gustaf F. Åkerhielm (1776-1853), Johan J. Hedrén (1775-1861) samt Jöns Jacob Berzelius (1779-1848), samtliga under-teknare av aktiebrev. Porla var under 1800-talet en av landets mest besökta järnkällor men är numera mest känt för sitt kolsyrade vatten.

49 Borgviks AB

Bolaget startade den 17 okt. 1863. Ändamål att vid bolagets egendom inom Grums, Gillbergs, Jösses och Frykdahls härader av Värmlands län bedriva Järn- och träindustri samt annan rörelse.

51 Nyköpings Bruks- och Factori-Bolag

Bolaget bildades 1839 för att bedriva järn- och mässingsbruk, mekaniska verkstäder, kvarnar och skeppsbygge vid Nyköpings ström. Aktiebolagets stora ambitioner kom dock på skam och redan 1844 var konkursen ett faktum. Tillgångarna inropades på auktion 1845 av Brukseares Hypotekskassa. Bruket har senare sålts och ägts av flera bolag bl.a. Högbo Bruks AB, Motala Mekaniska Verkstad och senast Nordiska Kompaniets Verkstäder.

53 Rämens AB

Rämens bruk köptes 1745 av brukspatron Christoffer Myhrman den äldre. Det hade masugn och senare stångjärnsbruk vid Myhrmansfors. Han anlade även Liljendahls bruk, med gjuteri och stångjärnsbruk, på 1760-talet. Bruket övertogs efter hans död 1775 av sonen, bergsrådet Christoffer Myhrman den yngre, som var Esaias Tegnérs svärfar. Efter hans död ägdes egendomen av ett bolag som tillhörde släkten Myhrman. 1871 övergick den till ett aktiebolag. Bruket köptes 1916 av Billeruds AB och tillhör idag familjen Dickson.

Bruket är idag helt nedlagt. Rämens herrgård finns dock kvar. Här bedrivs idag skogs- och jordbruk. Från Wikipedia.

63 Carl den XIII:s Bro Bolag

Konung Karl XIII fick ge namn åt en bro över Dalälven vid Älvkarlebyfallen som började byggas 1815. Den ritades av byggmästaren Ris Erik Larsson från Leksand, och till arbetsledare utsågs "Lieutenant Mechanicus" O. Forsgren. Brukspatron Carl Tottie och grosshandlare Per Ennes ingick i aktiebolaget som startades för att skaffa medel till brobygget. Detta var klart redan 1816 och den första överfarten gjordes 23 juni samma år.

Ännu efter 175 år står den vackra träbron kvar som ett minnesmärke över dåtidens byggnadskonst.

61 Wängs Kultorf AB

Bolagets änamål att vid ägorna till hemmanen Väng och Bohr i Lindes socken och Örebro län tillverka Kultorf.

69 Ridhus af Sten

Ridhuset byggdes 1824 av delar från den tidigare rivna bastionen Gustavus Magnus vid Östra Larmgatan i Göteborg. Ridhuset var livligt använt både dagtid och kvällstid, eftersom ridkonsten var ett viktigt inslag i den välsituerade ungdomens uppfostran. Även diverse cirkussällskap uppträdde i

manegen som var i bruk under 50 år. Aktiebolaget bildades 1824 med 72 aktier. Ridhuset revs 1874 för att lämna plats åt gator och hus enligt den nya stadsplanen.

77 Gellivara Aktie Bolag

Tidigare s.k. Gellivareverken som senare blev engelska bolaget "The Gellivare Company, Limited". Detta bolag utövade sin verksamhet i Sverige. Bolaget försökte åstadkomma gruvdrift och skaffa utfartsvägar för malmen genom kanalisering av Lule älv, men gick i konkurs 1869. Slutligen övertogs 1882 Gellivare Aktiebolag av övervägande engelska delägare.

79 Klinkenbergs Grufve-Bolag

Klinkenbergs Grufve-Bolag var ett svenskt företag, som idkade gruvdrift även i Norge. Aktiebolaget blev inregistrerat i Falun den 25 juli 1839 för gruvbrytning och verksamläggning i Särna socken i Sverige samt i en omkrets av 10 mil runt de norska sjöarna Femunden, Feragen och Aursunden. Från början var säkert kopparmalm den huvudsakliga produkten. Området ligger inte långt från Rörås, som i äldre tider hade en vägförbindelse med Falu koppargruva. På senare tid fanns 4 kromgruvor registrerade runt de norska sjöarna varför man kan förmoda, att detta blev bolagets senare näring.

80 Nasafjells AB

I början av 1600-talet upptäcktes silvermalm vid berget Nasafjäll nära den norska gränsen. Under stora vedermödor bedrevs sedan utvinning av silver och bly under åren 1635-59. För transporter till och från gruvorna anlätades samer och bönder samt knektar, kommanderande från Västerbottens regemente. Driften vid gruvan fick ett plötsligt slut då anläggningarna förstördes av danska soldater år 1659. Efter flera misslyckade försök kom driften åter igång först 1769. Landskamrerare Nils Bergström blev den drivande kraften, understödd av landshövdingen i Västerbottens län Magnus Adolph von Kothen.

98 2 st aktiebrev Kongl. Svenska Aktie-Bolaget för Jernväg mellan Köping och Hult

Bolaget fick sin oktroj för att anlägga och driva en järnväg mellan Köping och lastageplatsen Hult, belägen ca 10 km söder om Kristinehamn, den 13 november 1852. Bolagets preferensaktier gav enligt stiftelsehandlingarna 7 procent ränta under en femårsperiod vilken ränta nedsattes enligt beslut av en allmän bolagsstämma den 25 juni 1856 i Göteborg, där bolaget var domicilerat, till 6 procent per annum. Järnvägen öppnades för allmän trafik den 1 oktober 1867. Under 1874 inkorporerades sträckan Arboga-Hult. Aktiemajoritet i bolaget förvärvades av Trafik-Aktiebolaget Grängesberg-Oxelösund under 1897, varefter bolaget rekonstruerades som Örebro-Köpings Järnvägs AB.

Det av Notarius Publicus i London den 2 juli 1877 undertecknade dokumentet vitsordar vilka aktier som inte emitterats och därför makulerats, inalles 4.026 aktier.

135 Trafik AB Stockholm-Södra Lidingön

Bolaget bildades 1912 och registrerades i bolagsregistret den 20 januari 1913. Ändamålet med företaget var att bygga och driva den förortsbana som kom att kallas Södra Lidingöbanan. Stiftare var Aktiebolaget Gas Accumulator (AGA), AB Herserud och AB Skärsätra. Från mitten av 1940-talet hade bolaget en med Lidingö Trafik AB och Lidingö Omnibus AB gemensam förvaltning. Från Wikipedia.

144 Torsebro krut- och Stubin Fabriks AB

Vid Helge å, cirka tio kilometer norr om Kristianstad, grundades på 1680-talet ett krutbruk, Torsebro krutbruk. Det kom till på kungligt initiativ och syftet var att förse den svenska krigsmakten och de två fästningsstäderna Kristianstad och Karlskrona med krut. Kruttillverkning förekom troligen i Norden redan under 1400-talet. Krutet, så kallat svartkrut, var en blandning av 75 % salpeter, 15 % kol och 10 % svavel. Till att början framställdes det i liten skala på slott och fästning-

ar eller så importerades det. När verksamheten vid Torsebrobruket startade så hade tillverkningen av krut i Sverige varit i gång sedan slutet av 1500-talet i det sörmländska Åker. 1870-talet var en expansiv period i brukets historia och stora delar av tillverkningen moderniserades. Kvarnhjulen ersattes av en enda turbin, placerad vid kvarnrännans slut. Här låg verkstäderna dit kraften från turbinen överfördes via drivlinor. Verkstadsbyggnaderna revs på 1920-talet. Fem kraftiga vallar skyddade de olika verkstäderna från varandra och finns kvar idag. Vallarna, som har gavelsidor i rött tegel, inrymde också förråd. Ett hundratal meter söderut och på behörigt avstånd från verkstadsområdet ligger inkorporationsverket. Det är byggt 1876 och innehöll två valsverk där krutets olika beståndsdelar blandades. Byggnaden har en speciell utformning på grund av explosionsrisken och murarna är cirka en meter tjocka. Från samma utbyggnadsperiod är vågboden invid brukets huvudgata. Här vägdes och förpackades krutatserna inför transport till beställarna. Från länsstyrelsen Skåne.

162 Svensk-Amerikanska Film-Kompaniet AB

Den 2 januari 1910 bildades i Stockholm Aktiebolaget Svenska-Amerikanska Film-Kompaniet. Det nya bolaget, som verkligen hörde till pionjärerna, gav ut preferensaktier med ett spännande motiv. Bolaget stod för något av det modernaste som då fanns i Sverige - filmen! Aktiebrevet från Aktiebolaget Svenska-Amerikanska Film-Kompaniet har en ram med rundlar som växelvis avbildar de svenska tre kronorna och den amerikanska örnen. Strax ovanför texten finns två kameralinser. I den vänstra finns en vy över Stockholms slott och i den högra syns Vita huset i Washington D.C. Mellan kameralinserna finns återigen den amerikanska örnen med utspända vingar och hållande Sveriges och Förenta Staternas flaggor i klorna.

168 Carlstads Hamn- och Kanal-Bolaget

Som synes pryds aktien av ett vackert litografiskt arbete, en vy över dåtidens Karlstad där vi i dag kan känna igen inte bara domkyrkan utan också huset till vänster om den samt stenbron.

172 Götha Canal-Bolag

Drömmen om en vattenväg genom Sverige hägrade ända sedan 1500-talet. Sjöofficeren och dåvarande statsrådet Baltzar Bogislaus von Platen (1766-1829) blev den person som påbörjade och outtröttligt drev projektet.

Götha Canal-Bolag bildades den 11 april 1810 och arbetet inleddes samma år. von Platen engagerade kanalbyggaren Daniel af Thunberg samt den brittiske kanalspecialisten Thomas Telford (1757-1834), vilken på endast 20 dagar lär ha stakat ut kanalen och föreslagit slussplaceringarna.

På åtta dagar tecknades aktier i bolaget för 4 722 900 riksdaler B:co och flera betydande personer återfinns bland tecknarna. Aktiebrevet från 1810 är utfört i koppartryck med en av C.G. Lundgren graverad vinjett föreställande moder Svea och en sluss med väntande fartyg.

189 Strömsholms Sluss-Werk

Strömsholms kanal är Sveriges äldsta industrikanal, färdig 1795. Tanken att en kanal med slussar behövdes fick Johan Ulfström (1733-1797) vid en studieresa längs Kolbäckån år 1764. Det var framför allt behovet av effektiva transportleder för malm och bruksprodukterna tackjärn och stångjärn från Bergslagen som föranledde byggandet av kanalen. Ulfström framlade saken för Bergskollegiet som 1776 beslutade att stödja företaget. Arbetet påbörjades följande år. Till sin hjälp tog Ulfström den kände kanalingenjören Erik Nordewall (1753-1835). En aktieteckning genomfördes 1784 och aktiebrevet utställdes i Stockholm den 2 januari 1785. Tio år senare stod kanalen helt färdig. Anläggningen förfuskades dock redan från början med den påföljden att man blott några år senare tvingades påbörja en ombyggnad.

191 Svenska West Indiska Compagniet

Redan år 1745 gavs privilegium att skapa ett Västindiskt kompani åt handelshuset Abr. och Jacob Arfwedson & C:o, men då spanska sändebudet i Stockholm inlämnade en skarp protest mot företaget, avsade sig firman privilegiet. Sedan Sverige 1784 erhållit den västindiska ön S:t Barthélemy, framlade stadssekreteraren Johan Liljencrants (1730-1815) ett förslag i Kommerskollegium om inrättande av ett bolag baserat på aktier för att bedriva handel i Västindien. Den 31 oktober 1786 erhöll bolaget privilegier på 15 år att idka handel och sjöfart på den svenska ön S:t Barthélemy och på övriga öar i Västindien samt Nordamerika. Officiellt räknas dock starten från den 1 januari 1787. Liljencrants samt Stockholmsgrosshandlarna Arfwedson, Schinkel och Pauli skulle leda aktieteckningen. Kompaniets handel gick inte som man hoppats. Den första expeditionen "gick förlorad" som följde av kriget med Ryssland 1788. Längre fram förlamades affären genom utfärdade förbud mot införsel av vissa varor, särskilt kaffe. Även de höga kostnaderna pga fartygskapningar gjorde att det affärsmässiga resultatet blev dåligt och kompaniet upplöstes 1805.

192 Södertelge Canals Slussverk

Soldater och krigsfångar under ledning av den legendariske kanalbyggaren Erik Nordewall (1753-1835) påbörjade bygget år 1806. Var kanalens sluss skulle ligga diskuterades livligt, men efter samråd med bl a Baltzar von Platen (1766-1829) placerades slussen vid inloppet till Mälaren. Kanalen invigdes 1819 och samma år gjorde man en nyemission i bolaget. Erik Nordewall ingick i bolagets styrelse och är en av undertecknarna av aktiebrevet, som har en vinjett i elegant kopparstick föreställande vindbryggan invid slussen. Bolaget inlöstes av staten 1912.

203 Bolaget för Ångbåtsfarten mellan Stockholm och Westerås

Om själva bolaget finns få uppgifter, medan däremot fartygen är mera kända. Ångfartyget "Gus-

taf Wasa" var byggt i Kalmar efter ritning av A.G. Carlsund, och maskinerna levererades av Motala Verkstad. "Westmanland" byggdes i Luleå 1838 efter ritning av J.G. Sydow och maskinerna beställdes från Owens verkstad i Stockholm. "Yngwe Freij" blev färdig redan 1821. Dessa fartyg drevs dock av andra bolag fram till 1847. På aktiebrevets vinjett ser vi vinkande vänner på Riddarholmens kaj och ångbåten Gustaf Wasa på väg till Västerås. Till höger ser vi Eldkvarn, Serafimerlasarettet och Kungsholms kyrka.

290 Korsnäs Sågverks AB

Korsnäs Sågverks AB grundades som ett sågverk i Korsnäs, Falun, Dalarna 1855 på initiativ av Georg de Laval. 1899 flyttades tillverkningsenheten till Gävle. Flytten var en av Sveriges största industriflyttar i historien då inte bara tillverkningen utan också såghus, bostäder, bogserbåtar och arbetare följde med från Korsnäs till Bomhus. 1910 uppfördes en sulfitfabrik och 1915 en sulfatfabrik. 1925 köptes den första pappersmaskinen. Sedan 1936 har Kinnevik varit den dominerande ägaren. 1953 togs Sveriges första kraftpappersmaskin. 1976 startade kartongtillverkningen.

291 Lidköpings Tändstickas Fabriks och Ångsågs AB

Fabrikör Otto Delphin startade 1865 en tändsticksfabrik i kvarteret Gambrinus i det så kallade "Prippska" huset. Under året 1866 arbetade 9 vuxna och 45 barn vid fabriken. Fabriken brann sen ner 1867. Året efter var Delphin igång igen i nya lokaler där Västra tändsticksfabriken kom att ligga. 1869 fick han två nya kompanjoner. Firman ombildades 1870 till bolag med namnet Lidköpings Tändsticksfabrik. Antalet arbetare detta år var 64. 1874 ombildades företaget till Lidköpings tändsticksfabriks- och Ångsågsaktiebolag. 1875 var antalet arbetare 141 och 1890 var de 355 för att år 1900 vara 310 anställda. 1905 köpte Jönköping-Vulcan fabriken och lade ner verksamheten.

300 arbetare blev arbetslösa. Det var ett hårt slag för arbetare och samhälle

Behöver du trycksaker eller utställningsmaterial?

Grafisk produktion från blytryck till digitaltryck

Vi är lite unika för att här kan du se hur Gutenberg satte och tryckte böcker och samtidigt se den digitala tekniken som i dag används för att producera trycksaker.

Vi har Contex IQ skanner som kan skanna in ritningar, bilder med mera ända upp till A0-format. Vi bearbetar dem i våra datorer och därefter kan vi skriva ut i Epson bläckstråleskrivare i flera färger och på olika material.

Vi kan även ta fram dina t-tröjor, tygkassar, förkläden med mera med dina egna bilder och texter på.

Naturligtvis tar vi fram alla typer av trycksaker som reklamblad, medlemsblad, böcker, tidningar med mera. Vi hjälper till med den grafiska formgivningen, layout, originalsättning, tryckning och bokbinderiarbete. Här finns över 60 års erfarenhet av grafisk produktion.

Några exempel på vad vi kan göra:

- ❖ Banderoller 110 cm breda upp till flera meter långa i olika material
- ❖ Böcker i olika format och utförande
- ❖ Kataloger i häften eller lösblad
- ❖ Inskanning av ritningar och utprinting av dessa på papper eller väv
- ❖ Småtryck som brevpapper, visitkort, reklamblad, flygblad, blanketter m m
- ❖ Utställningsskyltar oramade eller ramade
- ❖ Unika trycksaker satta i bly och tryckta för hand i gamla boktryckpressar
- ❖ Tryck på bärkassar, t-tröjor, förkläden servetter m m

Bild från tryckerimuseet.

ESKILSTUNA MAGASINET

GRAFISK PRODUKTION FRÅN BLYTRYCK TILL DIGITALPRINT

Öppet Måndag-Fredag 9-16

EskilstunaMagasinet AB, Fridhemsgatan 4,
633 58 Eskilstuna. 016-13 48 84, 070-629 09 58
e-post: bo.niklasson@eskilstunamagasinet.se

Det Gamla Tryckeriet
Fridhemsgatan 4, 633 58 Eskilstuna
016-13 48 84, 070-629 09 58
E-post: bo.niklasson@eskilstunamagasinet.se

LETA I GÖMMORNA!

LÖS IN BEVISET I "JÄRNVÄGSLOTTERIET!"

Göteborgs Handelskompani gav år 1876 ut dessa delaktighetsbevis som motsvarar nutida premieobligationer.

Utgivningen hänförde sig till ett lån till Göteborgs Handelskompani med obligationer i Bergslagsbanan som säkerhet.

Handelskompaniet gick i konkurs år 1879. Pengar

avsattes därvid för inlösen av utelöpande delaktighetsbevis. Fortfarande har 1 803 bevis inte löst in. **Ett bevis är nu värt ca 110 000 kronor.**

Handelskompaniet drog i fallet med sig bl a Rosendahls Fabriker AB i Mölndal med sockerraffinaderi, bomullsspinneri och väveri. Antalet arbetare var ca 1 200.

HÄMTA DINA PENGAR!

Upplysningar lämnas av Cecilia Sundberg, SE-Banken

Institutioner & Stiftelser, 405 04 Göteborg

Telefon 031-62 18 66 eller 070-739 18 66

E-mail: cecilia.sundberg@seb.se

Strandbergs Mynthandel & Aktiesamlaren AB

Skandinavien's mest spännande samlarbutik
Grundades 1969 av Birger Strandberg

KÖPER - SÄLJER - VÄRDERAR

mynt - aktiebrev - obligationer - ordnar - sedlar
kungabrev - medaljer - poletter mm

GULD & SILVER TILL DAGSPRIS

Hantverkargatan 36, 112 21 Stockholm, Sweden

Tel: +46 (8) 611 01 10, 611 58 20

info@aktiesamlaren.se